

NETTVERK FOR FORMGIVING, KUNST OG HÅNDVERK I
UH-SEKTOREN

ABSTRACTS

Nettverkskonferanse ved Høgskulen på Vestlandet,
Bergen, campus Kronstad 27.- 28. januar 2020

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

NETTVERK FOR
FORMGIVING, KUNST OG HÅNDVERK
I UNIVERSITETS- OG HØYSKOLESEKTOREN

Høgskulen
på Vestlandet

INNHold

FORORD	4
KEYNOTE.....	5
Aslaug Nytnes.....	5
Berekraft? Kunst og handverk i eit tekstfagleg berekraftperspektiv	5
ABSTRACTS	6
Anne Guro Schmidt Antun	6
«Den gode oppgaven» - Undersøkelse av undervisningspraksis i tilknytning til en studentoppgave i kunst og håndverk.....	6
Ellen Baskår	7
Profesjonsfaglig digital kompetanse, videreutdanning for grunnskolelærere i Kunst og håndverk gjennom videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet	7
Birgitte Bentsen.....	8
Nettside om smykker i metall og skinn/lær	8
Karen Brønne & Janne Heggvoll	9
Casefilm fra klasserommet, 1-7.....	9
Ingvard Bråten.....	10
Et skinn av bærekraft	10
Kari Carlsen og Karete Roksvåg	11
Barns ytringer og pedagogisk dokumentasjon, hva kan neste skritt være?	11
Kari Carlsen og Mona Nicolaysen.....	12
Bærekraft; blir begrepet et mantra uten innhold? – Bærekraftig pedagogikk i barnehagen i et nordisk perspektiv.....	12
Gro Eide og Ann-Mari Arneberg.....	13
"Hive Mind" - installasjon , en visuell fremstilling i ord, lyd og bilder.	13
Irene Fanebust Eknes	14
Praksisfellesskapet som ramme for skapande prosessar, i utvikling av ein fagprofesjon i kunst og handverk.....	14
Bente Fossvold-Jørum	15
Teaching Mona Lisa	15
Nina Scott Frisch.....	16
A case of a toddler festival with the theme playing with light.....	16
Sara Førde	17
Utvikling av didaktisk tegnekompetanse	17

Liv Mildrid Gjernes	18
Hva som helst er nesten ikke noe	18
Stein Erik Grønningsæter	19
Undersøkende prosesser i oppgaven nonfigurativ sammenføyd treskulptur	19
Peter Haakonsen og Kari Saasen Strand	20
Hva slags kompetanse trengs for å undervise i e-tekstil?	20
Jon Hoem.....	21
Auditolocomotiv – Objekter som bærer lyd i bevegelse.....	21
Jon Hoem og Gro Eide	22
Bokillustrasjon i en utvidet virkelighet.....	22
Hilde H. Honerud.....	23
It is a light which objectifies everything and confirms nothing, (part one) and (part two)	23
Helene Illeris, Monica Klungland, Samira Jamouchi og Helen Eriksen.....	24
Performativ tilnærming til materialer og teknikker i kunst & håndverk.....	24
Samira Jamouchi.....	25
Mat(rester), estetikk og etikk.....	25
Bente Karlsen og Maria Dardanou	26
Barns stedlige og estetiske opplevelser i barnehagens nærmiljø.....	26
Monica Klungland.....	27
Fellesrom eller rom for seg selv? - Vevfelleskap i tilblivelse og tilblivelser i vevfelleskap.....	27
Else Margrethe Lefdal	28
Transparente skolebygg - sosialt bærekraftig?	28
Knut Einar Lillebø-Voll	29
Trearbeid i framtidsskolen	29
Pauliina Maapalo.....	30
Øyeblikksbilder fra trearbeidspraksiser – Didaktiske og relasjonelle mulighetsrom for arbeid i materialet tre i kunst- og håndverksfaget.....	30
Ingvill Gjerdrum Maus.....	31
Designkompetanse for bærekraft — Livsløpstenkning i håndverksbasert design.....	31
Sissel Midtlid	32
Digitale ressursar i handverksmessig undervisning	32
Jørgen Moe.....	33
Barn møter kunst på museum.....	33
Ragnhild Näumann, Kirstine Riis, Helene Illeris	34
Tema bærekraft – hvordan bidra til bærekraftig didaktikk og økologisk dannelse gjennom arbeid med gjenbruksmaterialer i Kunst og håndverk?	34

Liv Merete Nielsen.....	35
Skolen, bildet og samfunnet i perspektiv	35
Anniken Randers-Pehrson	36
«Making bumps and jumping hurdles» - en studie av motstand som faktor i formgivende corpusarbeid i aluminium.....	36
Janne Beate Reitan	37
Bærekraftig skaperverksted?	37
Karete Roksvåg	38
Profesjonsfaglig digital kompetanse, videreutdanning for grunnskolelærere i Kunst og håndverk gjennom videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet.....	38
Karete Roksvåg	39
Fra dikt til digital collage	39
Karete Roksvåg og Kari Carlsen	40
Barns ytringer og pedagogisk dokumentasjon, hva kan neste skritt være?	40
Bente H. Skjelbred	41
Hvilke former for læringsutbytte vektlegger lærere i elevoppgaver knyttet til tegning i kunst og håndverk?	41
Gitte Skjønneberg.....	42
Gjenbruk av tekstilfarger i undervisningen	42
Lisbet Skregelig.....	43
Generasjon prestasjon trenger kunst mer enn livsmestring i skolen.....	43
Linda Strømme	44
Dialogisk arbeidsmåte:	44
Innblikk i en undervisningsform innen grunnleggende tegneundervisning.....	44
Charlotte Tvedte og Katrine Borgenvik	45
Kunstprosjektet «mellom» - ei a/r/tografisk undersøkning av samskaping i estetiske læreprosesser i eit fagfellesskap.	45
Charlotte Tvedte og Katrine Borgenvik	46
Visuell framstilling av kunstprosjektet «mellom» - ei a/r/tografisk undersøkning av samskaping i estetiske læreprosesser i eit fagfellesskap.....	46
Gunhild Vatn.....	47
Oljeestetikkens Ambivalens; Hvordan kan kunst bidra til kritisk refleksjon omkring oljealderens politiske hegemoni?	47
Vigdis Dagsdatter Øien	48
Papirkunst i møte med teater	48

FORORD

Velkommen til Bergen og Nettverkskonferansen 2020! Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen har sammen med kunst og håndverksmiljøet ved HVL - campus Bergen og arbeidsutvalget vært ansvarlig for planlegging og organisering av Nettverkskonferansen for formgivning, kunst og håndverk i universitet- og høgskolesektoren 2020.

Lærerutdanningen i Bergen har sett mange endringer de siste årene. Bygget som huser konferansen stod ferdig til semesterstart i 2014 og mange ulike utdanninger ble nå samlet under ett tak. Bygget er reist på den gamle verkstedtomten til NSB og bygget har flere spor etter den opprinnelige bruken. I januar 2017 ble Høgskolen i Bergen fusjonert med Høgskulen i Sogndal og Høgskolen Stord/ Haugesund. Sammen dannet de Høgskulen på Vestlandet og har nå campus på fem ulike studiesteder.

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) ligger i Bodø og var tidligere underlagt Utdanningsdirektoratet. De nasjonale sentrene ble i 2018 overført til sine respektive vertsinstusjoner og KKS er nå en del av Nord universitet, Fakultet for lærerutdanning og kunst og kulturfag, med et nasjonalt oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. KKS skal bidra til økt kvalitet i kunst- og kulturfagene i barnehagen og grunnopplæringen, drive forskningsformidling og praksisnær aktivitet og bistand basert på relevant forskning. Senteret skal støtte lærerutdanningene i arbeidet med kompetanseutvikling innenfor kunst- og kulturfag i skolene og barnehagene.

Nettverk for formgivning, kunst og håndverk i UH-sektoren ble etablert på initiativ fra KKS i 2013. Bakgrunnen var KKS sitt oppdrag fra Udir, en evaluering av Nettverk for estetiske fag og ønsker fra fagmiljøet. Nettverket ble organisert med et AU og en vitenskapelig komité, med ansvar for en årlig nettverkskonferanse. Konferansen legger opp til utveksling av erfaringer fra praksis, presentasjon av forskning, samt refleksjoner og diskusjoner om faglig fremtid. Det er viktig å skape en arena for å møtes for å dele kunnskap, utvikle forskningsfeltet, samt diskutere vilkår og forutsetninger for å kunne utdanne fremtidens lærere i barnehage og grunnskole i dagens utdanningssystem og samfunn generelt.

Årets keynote er professor Aslaug Nyrnes ved HVL, Institutt for kunstfag. Hennes forelesning har tittelen Berekraft? Kunst og handverk i eit tekstfagleg berekraftperspektiv

AU 2020

Ingvard Bråten, HVL, Gro Merete Eide, HVL, Kirstine Riis, USN, Monica Klungland, UiA og Merete Hassel, KKS

VITENSKAPELIG KOMITÉ

Karen Brønne, HiVolda (leder), Ingvild Digranes, HVL og Mari-Ann Letnes, NTNU

KEYNOTE

Aslaug Nyrnes

Høgskulen på Vestlandet

Berekraft?

Kunst og handverk i eit tekstfagleg berekraftperspektiv

Samandrag

Vi er omgitt av fleire og fleire saker og ting, og fleire og fleire bilde. Faget Kunst og handverk er det allmenndannande faget innan materiell og visuell kultur, det skaper, praktiserer og problematiserer i denne kulturen. Men gjennom denne mangfaldige praksisen i materialar og skapande prosessar er faget også omslutta av, eller konstituert av, verbalspråk og tekst.

Denne forelesinga skal tematisere aspekt ved kunst- og handverksfaget sett frå eit tekstfagleg perspektiv. Hovudspørsmålet er berekraft. Berekraft er ikkje ei av mange utfordringar, det er utfordringa. Eg vil presentere nyare tekstfagleg økokritisk forskning som bidrar med modellar og figurar å reflektere i, figurar som kan vere produktive i møte med kunst- og handverksfagets eigen berekraft-diskurs.

Forelesinga inneheld også ein refleksjon over kva berekraftig tekstarbeid kan vere i kunstnarleg utviklingsarbeid.

Aslaug Nyrnes er professor, dr.art ved Institutt for kunstfag, Fakultet for lærarutdanning, kultur og idrett / Høgskulen på Vestlandet

ABSTRACTS

Anne Guro Schmidt Antun

NLA Høgskolen

«Den gode oppgaven» - Undersøkelse av undervisningspraksis i tilknytning til en studentoppgave i kunst og håndverk.

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveis prosjekt. Teoribase må utvikles og datainnsamling gjenstår.

Nøkkelord: Aksjonsforskning, danning, studentoppgaven, fagdidaktikk

Spørsmål til diskusjon: Hvilke typer erfaringer har man med studentoppgaven? Hvordan brukes studentoppgaven i egen praksis?

Abstract

Å utvikle gode undervisningsopplegg er den engasjerte lærers mål. Lærerens tidligere undervisningserfaringer danner grunnlag for utvikling og vurdering av egen undervisningspraksis, - med stadig ønske om faglig utvikling og danning hos studentene. Studien tar utgangspunkt i praksis og egenutviklet undervisningsopplegg knyttet til lærerstudenter sitt første møte med fag, emne og materialområdet. Studentoppgaven setter ofte ramme for undervisningens innhold.

Problemstilling: Hvilke elementer har betydning for studentoppgaven som ramme og retning for undervisningen i kunst og håndverk?

Som metode i studien benytter jeg meg av aksjonsforskning. «Aksjonsforskning kan spenne fra små individuelle studier knyttet til utvikling og forbedring av egen praksis til større kollektive prosjekt som inkluderer hele skoler, og der det er samarbeid mellom eksterne forskere og lærere i praksisfeltet» (Ulvik, 2016, s.17). Aksjonsforskning deles gjerne inn i tre typer der begrepet Praktisk aksjonsforskning er selvdrevet fra læreren selv med det ønske «å handle slik at utbyttet og de langsiktige konsekvensene blir til det beste for elevene» (Ulvik, 2016, s.20). Her inntar praktikerens en «vurderende rolle, trekker inn andres perspektiv og ser sin praksis i en større sammenheng» (Ulvik, 2016, s.20).

Empirien i studiet baserer seg på logg, praksisfortelling, notat, studentenes praktiske arbeid med dokumentasjon og strategisk utvalgt intervju.

Donald Schöns teori om den reflekterende praktiker (1987), med begrepene refleksjon i handling og refleksjon over handling vil diskuteres i tilknytning til egen undervisningspraksis. Videre vil undervisningspraksisen sees i lys av Klafki sin kategoriale dannelsesteori som omhandler eksemplarisk undervisning i den hensikt å lage strukturer for overføringsverdi (Klafki i Dale, 1996).

Litteratur:

Wolfgang Klafki: "Kategorial dannelse" i E.L. Dale (red): Skolens undervisning og barnets utvikling (Ad Notam Gyldendal 1996)

Schön, D. A. (1987). Educating the reflective practitioner: Toward a new design for teaching and learning in the professions. San Francisco: Jossey-Bass.

Ulvik, M, Riese, H. og Roness, D. (red.) (2016). Å forske på egen praksis. Aksjonsforskning og andre tilnærminger til profesjonell utvikling i utdanningsfeltet. Bergen: Fagbokforlaget.

Ellen Baskår

Universitetet i Sørøst-Norge

Profesjonsfaglig digital kompetanse, videreutdanning for grunnskolelærere i Kunst og håndverk gjennom videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Videreutdanning for lærere, PfdK i Kunst og håndverk, utforskende bruk av digitale verktøy, kreative læreprosesser

Spørsmål til diskusjon: Hvilken rolle skal, kan og bør PfdK få for faget Kunst og håndverk?

Abstract

Denne presentasjonen viser til studiet Profesjonsfaglig digital kompetanse (PfdK) i Kunst og håndverk, organisert som Massive Online Open Course (Mooc). Studiet er initiert av Utdanningsdirektoratet og utviklet i et samarbeid mellom Høgskulen på Vestlandet (HVL) og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og tilbys som en generell del på 15 studiepoeng, og en fagdidaktisk del i Kunst og håndverk på 15 studiepoeng. Studietilbudet startet opp høsten 2018 og skal gjennomføres hvert år til og med 2022. I utviklingen av studiet har vi benyttet rammeverket TPACK som modell for å beskrive det komplekse sammensatte kompetanseområde bestående av faglig, pedagogisk og teknologisk kompetanse.

Det handler om forståelse for hvilken plass det endrede medielandskapet har i barn og unges oppvekst og identitetsdannelse, og om hvordan det påvirker og endrer Kunst og håndverksfaget. Som lærere må vi bli bevisst på hva som kjennetegner kreativt arbeid hvor digitale verktøy inngår og hvordan kreative læreprosesser i det digitalt feltet kan utvikles. Det er behov for refleksjon og diskusjon i forhold til så vel det digitale området som det materielle området i Kunst og håndverk og om hvordan disse områdene sammen kan være grunnlag for skapende prosesser.

Teknologi påvirker alle deler av samfunnet, også Kunst og håndverksfaget. Ulike undersøkelser viser til at det både i lærerutdanningene og i skolen etterlyses forankring av PfdK både i generell forstand og i spesiell faglig forstand. I denne presentasjonen, ønsker vi å fokusere på teknologiens muligheter og på hvilken profesjonsfaglig digital kompetanse vi vektla i utviklingen av studiet og som vi mente var viktige for lærere å kjenne til i kunst og håndverksfaget. Vi viser gjennomgående til de konkrete undervisningsmodulene i studiet hvor digital teknologi inngår som vesentlig og integrert del av alle deler av arbeidet. Gjennom spørreundersøkelse, lærernes didaktiske refleksjoner og praktisk skapende arbeid, viser vi også til noen områder som lærerne i videreutdanningen mente var viktig for utvikling av PfdK i kunst og håndverk.

Birgitte Bentsen

UiT Norges arktiske universitet, campus Alta

Nettside om smykker i metall og skinn/lær

Kategori: Poster/visuell framstilling (både digital og fysisk) /liten utstilling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Smykker, metall, skinn, nettside

Spørsmål til diskusjon: Jeg ønsker respons på arbeidet både ifht design på nettsiden og modellene.

Abstract

Ett av mine prosjekt i førstelektorløpet er å lage en nettside som omhandler smykker. Siden skal henvende seg til lærere og studenter i grunnskole/vgs og inneholde stoff om materialer, teknikker og verktøy for å lage smykker i metall og skinn/lær. Idéutvikling og henvisning til læreplan vil også inngå. Modeller og instruksjoner, både som video og bildemateriale, skal være en viktig del av prosjektet.

Det er en forutsetning at modellene som presenteres ikke skal være for kompliserte å få til rent teknisk, de skal ikke være særlig kostnadskrevenende og heller ikke trenge mye spesialverktøy (selv om noe selvsagt må til). Modellene skal appellere til ulike aldersgrupper og kjønn.

Jeg har nettopp fått innvilget plass i førstelektorprogrammet, og starter egentlig ikke opp før etter jul. Presentasjonen vil vise begynnelsen på nettsiden, skissere tanker om fortsettelsen, og presentere noen modeller.

Jeg ønsker respons på arbeidet både ifht design på nettsiden og modellene.

Karen Brænne & Janne Heggvoll

Høgskulen i Volda

Casefilmar frå klasseromet, 1-7

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Prosjekt-idé

Nøkkelord: Teikning, begynneropplæring, case-filmar

Spørsmål til diskusjon: Relevante case frå klasseromet?

Abstract

Dette abstractet har begynnaropplæring i teikning som tema. Våre søk syner at det i liten grad er gjort forsøk på å samle, sjå likskapar og ulikskapar av faglege bidrag på teikneopplæring (Brænne og Heggvoll, 2018). Vi finn særleg litteratur innan hobbysjangeren, og mykje handlar om forskning på barn si teikneutvikling. Vi har gjennom fleire studiar dei siste åra utforska ulike tilnærmingar til teikneopplæring. Vi har intervjuja profesjonelle teiknarar om deira tankar knytt til tidleg teikneopplæring, samla refleksjonsnotat frå bachelorstudentar på teikneområdet, og analysert teiknelitteratur frå lærarutdanningar i Norge. Vi har også utvikla digitale læringsressursar på dette tema for grunnskulelærarutdanningane i Norge (khdele.no). Begynnaropplæring har heile vegen vore ei avgrensing.

Med mål om å gjere forskinga tilgjengeleg for praksisfeltet, ynskjer vi å utvikle og samle ulike typar læringsressursar som er meint å konkretisere forskinga. Det er viktig for oss å kople overordna forskning på teikning til praktisk teikneundervisning i klasserommet.

Vi har plan om å utvikle ein nettstad der begynnaropplæring i teikning er tema. Nettsida har ei tredeling: 1. Forsking på feltet, 2. Omskrivne artiklar i Short-hand artikkelformat, 3. Faglege ressursar som instruksjonsfilmar, case-filmar frå klasseromssituasjonar, 4. Konkrete undervisningsopplegg og oppgåver, 5. Empiri: enkel respons frå brukarar på ressursane, som ein integrert del av nettstaden.

Presentasjonen vår handlar om punkt 3, og underpunktet utvikling av case-filmmateriale. For å finne innhald til filmane startar dette arbeidet med observasjon av teikneundervisning i 1.-7. klasse, samt intervju med lærarar i grunnskulen. Vi leitar etter typiske fagdidaktiske utfordringar i teikneundervisninga. Innhald og dramaturgi blir iscenesett ut frå dette materiale.

Tilbakemeldingar frå grunnskulelærarstudentar fortel oss at faget som møter dei i praksisperiodar er komplekst. Å handtere rammefaktorar, vurdering og praktisk faginnhald i teikneundervisninga er vanskeleg. Årsak til dette kan vere både svake og ulike elevføresetnader, manglande fagkompetanse hos lærarstudent, ressurstilgang og klassestorleik. Vi skal lage case-filmar frå klasseromet som skal nyttast som diskusjonsgrunnlag i grunnskulelærarutdanninga. Slik håper vi å utvikle eit fagdidaktisk og pedagogisk materiale som kan hjelpe både lærarstudenten og den ufaglærte læraren til å gjere gode val i undervisningssituasjonar.

Den teoretiske ramma kring dette prosjektet vil mest truleg vere profesjonsfagleg teori om den reflekterte praktkar (Schön 1983, 1987; Søndena, 2002, 2004; Molander, 2013; Moxnes, 2017).

Ingvard Bråten

Høgskulen på Vestlandet

Et skinn av bærekraft

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Prosjekt-idé

Nøkkelord: Bærekraft, gjenbruk, fornybar energi, design

Abstract

I vår tid er bærekraftsbegrepet hyppig i bruk. Dette gjelder også i kunst og håndverksfaget. Å gi svar på om det man gjør i faget reelt fremmer bærekraft er imidlertid komplekst. En klasse i lærerutdanningen skal få i oppgave å lage lamper. Lampene blir drevet av solceller og blir bygd av gjenbruksmaterialer. På overflaten er dette et prosjekt det er lett å forbinde med bærekraft, men det reiser seg en rekke spørsmål når en begynner å se forbi signalord som gjenbruk og fornybar energi. I lys av eksisterende forskning ønsker jeg å drøfte dilemmaer og mulighetsrom aktualisert av didaktiske praksiser. Den nevnte lampeoppgaven blir gjennomført med studenter i grunnskolelærerutdanningen i januar 2020. I første omgang vil «forskerblikket» bestå av en utvidet dokumentasjon og studentrefleksjoner. Det er dette som blir presentert på konferansen. Erfaringer fra oppgaven og studentenes refleksjoner får betydning for prosjektets videre form og utvikling. Som vitenskapelig arbeid (eller utviklingsarbeid) er dette kun en prosjektide som potensielt vil bli tatt videre i 2020-2021.

Kari Carlsen og Karete Roksvåg

Universitetet i Sørøst-Norge

Barns ytringer og pedagogisk dokumentasjon, hva kan neste skritt være?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Barns ytringer, arts-informed, medvirkning, pedagogisk dokumentasjon, deltakende dokumentasjon

Spørsmål til diskusjon: Har pedagogisk dokumentasjon alltid et deltakerperspektiv som inkluderer barns stemmer/ytringer? Hvilke forutsetninger må være til stede i deltakende pedagogisk dokumentasjon? Hvordan kan pedagogisk dokumentasjon gi innsikt i barns muligheter for medvirkning, og som konsekvens av dette; hvordan kan barnehagepersonalet bruke arbeidsmåten slik at alle barn kan ytre seg i eget barnehageliv?

Abstract

Presentasjonen tar for seg en norsk del av en internasjonal studie med temaet «Inside – Outside» med fokus på barns ytringer, estetiske arbeidsformer og deltakende pedagogisk dokumentasjon. Hovedspørsmålene i den internasjonale studien er: 1) Hvordan kan pedagogisk dokumentasjon og arts-informed metoder brukes for å fremme barns ytringer i barnehagen? Et tema er valgt for å skape en felles ramme for det internasjonale samarbeidet, og 2) Hva innebærer begrepene inne/ute (eng: inside/outside) for barn og barnehageansatte?

Prosjektet bygger på forskning om pedagogisk dokumentasjon (Formosinho, Oliveira-Formosinho & Costa, 2019) og deltakende metoder som utforsker barnehagebarns erfaringer rundt temaet inne/ute, innenfor/utenfor eller innside/utside, med tre innfallsvinkler: Rom (Clark, 2010), relasjoner, og selvet – individet. Prosjektet forholder seg til teorier og diskusjoner knyttet til barnehagepedagogikk, deltakelse/medvirkning (Rammeplan for barnehagen, 2017) og kunstnerisk praksis med små barn. Det internasjonale prosjektet involverer forskere, barnehagepersonale og barn i Italia, England/Skottland, Hellas, Japan og Norge, og startet med en felles interesse blant deltakere i EECERA (European Early Childhood Education Research Association). Den norske delen av undersøkelsen foregår i to barnehager, med forskere fra universitetet i Sørøst-Norge som deltakere.

Denne presentasjonen bygger på empiri fra en av disse barnehagene, og drøfter forholdet mellom barnehagebarns deltakelse (Clark, 2017; Pettersvold, 2014), pedagogisk dokumentasjon og barns handling med materialer (Carlsen, 2015; UDIR, 2017). Barns stemmer og medvirkning tolkes på ulike måter og i ulike medier i arbeid med å synliggjøre deres dagligliv og læring. Begrepet «slow practices» aktualiseres og vi reiser spørsmål ved hvilke stemmer og uttrykksformer som blir synlige i pedagogisk dokumentasjon, og på hvilke måter dette foregår. Prosjektet går inn i sin hovedfase høsten 2019 etter en pilot gjennomført våren 2019, og det første fokuset vil ligge på barns forhold til ROM og materialer ute og inne, og på barnehagepersonalets egen dokumentasjonspraksis. Gjennom de to norske bidragene til prosjektet søker vi å komme nærmere forståelsen av mulighetene som ligger i pedagogisk dokumentasjon med kunstneriske tilnæringsmetoder, og hvordan barns stemmer kan bli tydelige i prosessen.

Kari Carlsen og Mona Nicolaysen

Universitetet i Sørøst-Norge

Bærekraft; blir begrepet et mantra uten innhold? – Bærekraftig pedagogikk i barnehagen i et nordisk perspektiv.

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: bærekraft, barnehage, etikk, estetikk, økologi

Spørsmål til diskusjon: Hvordan kan bærekraft fortsette å være et begrep som ikke mister sitt innhold? Hvordan kan vi som lærerutdannere gi begrepet bærekraft et innhold som både aktiverer forståelse, handling og pedagogisk refleksjon og beredskap hos våre studenter? Hvordan ser vi som fagfellesskap på formingsfagets mulighet for å bidra inn i barnehagen med en bærekraftig praksis og refleksjon?

Abstract

Hva betyr bærekraft? Kraft til å bære – hva er det vi bærer? Hvem bærer? Og hvor bærer de (vi) det? Og hvor bærer det hen?

Blir ordet Bærekraft et begrep man nødvendigvis må nevne i alle sammenhenger for å være politisk korrekt? Hvordan kan bærekraft være et meningsfullt begrep koblet mot pedagogisk arbeid i barnehage og skole, med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål? I disse målene defineres begrepet blant annet ved å løfte fram tre aspekter: økologisk bærekraft, økonomisk bærekraft og sosial bærekraft. Begrepet er inne som ett av tre satsingsområder og fellestemaer i fagfornyelsen i skolen og læreplanen av 2020. En rekke fagbøker har kommet ut i løpet av det siste året med fokus på barnehagen og bærekraft (eks. Fredriksen, B., 2019). Vi spør oss om alle disse aspektene har like stor relevans for det pedagogiske arbeidet i barnehagen?

Presentasjonen tar empirisk utgangspunkt i at Norsk Reggio Emilia Nettverk gjennom en årlig konferanse i tre år – den siste av disse var en felles nordisk konferanse i Oslo, høsten 2018 – har satt bærekraft på dagsordenen. Ideen ble utviklet på et internasjonalt nettverksmøte i Reggio Emilia, Italia, i 2016, og de tre gjennomførte konferansene har belyst bærekraft fra ulike innfallsvinkler med forelesere fra barnehagens praksisfelt, fra lærerutdanning, fra frivillige organisasjoner og fra forskerperspektiv. Den siste konferansen hadde tittelen Bærekraftig pedagogikk – etikk, estetikk, økologi, med bidragsyttere fra Island, Færøyene, Danmark, Norge, Sverige, Sápmi og Finland. Det er laget en bok med artikler bygget på de ulike forelesernes bidrag. En analyse av disse tekstene ligger til grunn for vår problematisering av begrepet bærekraft i nordisk perspektiv, og bygger på hvordan de ulike artikkelforfatterne forholder seg teoretisk og praktisk til begrepet bærekraftig pedagogikk i barnehagen.

Gro Eide og Ann-Mari Arneberg

Høgskulen på Vestlandet/Universitetet i Sørøst-Norge

"Hive Mind" - installasjon , en visuell fremstilling i ord, lyd og bilder.

Kategori: Poster/visuell framstilling (både digital og fysisk) /liten utstilling

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Kunst i natur, installasjon, steds spesifikk kunst, bærekraft

Abstract

Sommeren 2019 var vi med på prosjektet «Kunst i natur» på Litlefjellet utenfor Åndalsnes. Her var 15 kunstnere fra ulike nasjoner samlet for å belyse årets tittel – «Moder jord». Dette var et aktuelt tema og vårt fokus ble bienes betydning for økosystemet, noe som har vært og er mye fremme i mediebildet. Her blir ofte dommedagsprofetier malt frem med ord og med bilder. Vi ville derimot formidle og kommentere temaet på en mer «stillfaren» måte. Vi ønsket å utnytte det stedsspesifikke og ble oppmerksomme på de fantastiske lavformasjonene på steinene. Dette gav oss ideen til å forsterke disse med bivoks.

Tittelen på installasjonen «Hive Mind» viser tilbake til tanken om delt bevissthet mellom alle mennesker, en kollektiv bevissthet (1994, Kelly). Bikuben og bienes arbeid er et eksempel på dette, og biene blir ofte brukt som et bilde på en art som jobber mot et felles mål og har lite tanker om sitt individuelle jeg. Tanken om å være en liten del av noe større, der dette «lille» viser seg å være det viktigste er i et bærekraftig perspektiv interessant. Siden Litlefjellet ligger 790 moh og det er lite bier på stedet, kom ideen om å tilføre installasjonen lyder gjennom bruk av Qr-koder. Dette gav publikum mulighet til aktivt å være med på å ta installasjonen i bruk, gjennom den digitale dimensjonen. Qr-kodene gav oss mulighet til å opprette sider med bilder og lydfiler. Vi tenker vår installasjon som et prosessuelt verk der avslutningsvis honningen ble «gitt tilbake til naturen».

Kelly, K. (1994). Out of control.

Irene Fanebust Eknes

NLA Høgskolen, Breistein

Praksisfellesskapet som ramme for skapande prosessar, i utvikling av ein fagprofesjon i kunst og handverk

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Praksisfellesskap, situert læring, medskaping, estetiske læreprosessar, profesjonskompetanse

Abstract

Kva ligg i omgrepet praksisfellesskap og i kva grad kan dette påverke lærarutdannar og lærarstudentar sine skapande prosessar i utvikling av ein fagprofesjon, i faget Kunst og handverk? Prosjektet er del av ei tredelt a/r/thologisk tilnærming til forskning rundt biletskaping. (Irwin & Springgay, 2008). Gjeldande FOU-arbeid har som mål å setje lys på kva rolle eit praksisfellesskap mellom lærarstudentar og lærarutdannar kan ha for utvikling av fagprofesjon i faget Kunst og handverk. Gjennom rolla som lærarutdannar (teacher) vil eg nærme meg problemstillinga fenomenologisk, dokumentert gjennom loggbøker og praksisforteljingar frå undervisning i biletskaping. Som skapande (Artist) vil underteikna arbeide med egne bilete i same periode. Gjennom samtalar og spørjeskjema vil fokus være korleis studentane opplever arbeidet på verkstaden, knytt til problemstilling. Eigen logg frå undervisning, blir og ein del av datamateriale.

I overordna del av læreplanen blir «Profesjonsfellesskap og skuleutvikling» trekt fram som eige punkt. (2017) Ein legg m.a. vekt på at profesjonsutøvinga som lærar byggjer på «et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag». Gjeldande forskning vil ha praktisk tilnærming til denne erfaringa, også i høve til punktet om at fagleg «dømmekraft» forutset ei «jevnlige oppdatering» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 18) Analyse og drøfting byggjer m.a. på J. Leave og E. Wengers (2003) sine teoriar kring situert læring. Gjennom eit analytisk perspektiv, ser dei på former for sosialt engasjement som kontekst for gode læringsmiljø. Relasjonar kan, i fylgje Leave og Wenger, endre seg over tid og gjennom deltakarerfaring. I eit feltstudie av skreddarlærlingar i 1970 åra, såg dei m.a. korleis meisteren endra rolle som «medelev». Lærlingane på si side, kunne oppleve framskritt ved at dei «pludselig» såg alt dei hadde lært; ved å være i stand til å lære andre. (Leave & Wenger, 2003, s. 162).

Den A/r/thologiske tilnærminga til eige FOU- arbeid og undervisning har vore ein gjennomgåande metode dei siste åra. I gjeldande prosjekt, er prosessen rundt eigen biletskaping under utvikling, m.a. knytt til erindring. To ulike studentgrupper har i same periode hatt undervisning, med mål om å utvikle eit eige biletuttrykk. I fylgjande undervisningsperiode vil gjeldande problemstilling få eit større fokus, sett i lys av skildra rammer for forskning.

Bente Fossvold-Jørum

NTNU

Teaching Mona Lisa

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: Didaktikk, estetiske innganger til læring

Abstract

Dette abstractet presenterer er pågående studie som har arbeidstittelen «Teaching Mona Lisa- an aesthetic approach to viewing art history as a learning arena».

Dette er et forskningsprosjekt hvor jeg, som lærer og forsker, utvikler og undersøker ulike estetiske tilnærminger til kunsthistorieundervisning ved grunnskolelærerutdanningen, med utgangspunkt i problemstillingen: Hvordan erfarer studentene estetiske tilnærminger til kunsthistoriske temaer? Målet for prosjektet er å bidra til kunnskap om en mer estetisk og praktisk tilnærming til å undervise og lære kunsthistorie i lærerutdanningen.

Datamaterialet blir generert gjennom 6 workshops, hvor alle workshoppene har ulike estetiske innganger til det praktiske arbeidet. Studentene skal eksempelvis jobbe både visuelt, auditivt, taktilt, kroppslig, verbalt osv. Workshoppene vil bli gjennomført med studenter som går Kunst og håndverk 1 30stp på grunnskolelærerutdanningen høsten 2019. Datagrunnlaget for studien blir studentlogger, foto, video, studentarbeider fra de ulike workshopene, samt deltagende observasjon.

Nina Scott Frisch

Dronning Mauds Minne Høgskole

A case of a toddler festival with the theme playing with light

Kategori: Poster/visuell framstilling (både digital og fysisk) /liten utstilling

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Barnehagelærerutdanning, aktivitetsteori, terskelbegrep, overgangsobjekt

Spørsmål til diskusjon: Hva kan vi gjøre for å ta vare på kjernebegrepene i faget KH i barnehagelærerutdanningens KKK-fag?

Abstract

A case of a toddler festival with the theme playing with light Inspired by the concept of boundary object, artefact and threshold concepts in arts education The arts are articulated as one subject in early childhood education and as one field of research and learning in Norwegian national curricula, with the subject defined as a learning area named 'Arts, culture, and creativity' encompassing music, drama, and visual art. This constructed unity of arts disciplines includes challenges and implications in a Bachelor of Arts Education aimed at early childhood education. Framed by Cultural Historical Activity Theory and inspired by the concepts of boundary objects and artefacts, this research aimed at answering the question: How can the concept of boundary object be used as a thinking tool to identify common grounds for music, drama, and arts and crafts in arts education in early childhood education? This chapter considered a case study of a multimodal arts project, 'Playing with Light,' conducted by early childhood education students to make a one-day toddler festival for 500–600 toddlers. The case exhibited three categories of common grounds for arts instruction in early childhood education, defined in this study as possible themes for teaching inspired by the concept of boundary objects: 1) techniques and technical tools, 2) the room as a stage for arts pedagogy, and 3) aesthetic principles.

Sara Førde

USN

Utvikling av didaktisk tegnekompetanse

Kategori: Praksisfortelling

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: Didaktisk tegnekompetanse, grunnskolelærerutdanning

Spørsmål til diskusjon: Hvordan legge til rette for studenters utvikling av didaktisk tegnekompetanse?

Abstract

Presentasjonen er en praksisfortelling som forteller hvordan vi arbeider med å utvikle den didaktiske tegnekompetansen til grunnskolelærerstudenter ved nett og samlingsbaserte studier. Mange av studentene som velger kunst og håndverk som valgfag i grunnskolelærerutdanningen har ikke videreutviklet sin egen tegnekompetanse siden de selv gikk på barne- og ungdomsskolen. Disse studentene skal i løpet av 30 – 60 studiepoeng bli kompetente didaktikere innen kunst og håndverk. Tegnekompetanse er en av kompetansene en lærer i kunst og håndverk må beherske. Gjennom bevisstgjøring av egen tegnekompetanse ved oppstart av studiet, bevisstgjøring av egne opplevelser underveis i arbeid med tegning, og modellering av undervisningssituasjoner på samling, legger vi til rette for at studentene utvikler egen tegnekompetanse med praktiske tegneøvelser hentet fra bl.a. Ching, (1994); Edwards, (2012); Nicolaidis, (1990); Scott Frisch, (2016); Strømme & Løvstad, (2006) m.fl.

Men hvordan kan vi bidra til at studentene i profesjonsutdanningen oppøver og utvikler didaktisk kompetanse innen tegning? Opplegget som presenteres er gjennomført ved USN, campus Notodden, i valgfag kunst og håndverk ved nett og samlingsbasert grunnskolelærerutdanning. Studentene lager didaktiske filmer for elever hvor de forklarer fremgangsmåten ved f.eks. å tegne en menneskekropp. Studentene leverer refleksjoner til arbeidet i etterkant. Denne praksisfortellingen bygger på de første erfaringene vi som lærere og studenter sitter igjen med etter å ha prøvd ut film som didaktisk hjelpemiddel til å utvikle didaktisk tegnekompetanse.

Problemstilling / fokus: Hvilke erfaringer får og opplever grunnskolelærerstudenter i arbeid med å lage film for å bidra til elevens utvikling av tegnekompetanse? Bidraget vil være med på å dokumentere, samt videreutvikle arbeidet med å legge til rette for utvikling av studenters didaktiske tegnekompetansen i grunnskolelærerutdanningen.

Liv Mildrid Gjernes

Høgskulen på Vestlandet

Hva som helst er nesten ikke noe

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Prosjekt-idé

Nøkkelord: Kunstnerisk utviklingsarbeid, kulturenes ytringsformer, kodefortrolighet, topologier

Spørsmål til diskusjon: Tips om mer teori knyttet til dette

Abstract

Med et tekstarbeid som resultat, er min ide å undersøke de forskjellige måtene begrepet kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) blir brukt på i våre relevante statlige utdanningsinstitusjoner (UH).

Ordet kunst blir i seg selv tolket og brukt på svært ulike måter i hele vårt samfunn. Dette bidrar til mye dårlig, fordømmende og upresis fagformidling. Hvis ikke alt er kunst, hva er det da? Siden vi tenker i kulturenes former, vil ulike kulturer forme og etablere ordene og meningsinnholdet i sine språk og koder på måter som lett kan utfordre og utydeliggjøre den felles begrepsforståelsen. Et forskningsspørsmål kan være: Hvordan tolkes og anvendes begrepet kunst i de ulike høgskole og universiteters kunstfagrelevante forskningspraksiser, og med hvilke intensjoner? ”

For å finne svar på dette vil jeg bruke den profesjonsutdanningen som standpunkt, som opprinnelig har etablert og utviklet begrepet kunstnerisk utviklingsarbeid i Norge. Tolking og bruk av verbalspråk er en viktig faktor. «Art» på engelsk er ikke det samme som kunst på norsk. Kulturenes former bygger ulike koder. Inn i dette trekker jeg noen av de internasjonale definisjonene, før jeg vil se nærmere på hvordan begrepet kunst synes å bli tolket og brukt i ulike fagkulturer innen UH, der forskningsresultatene presenteres som utviklingsarbeid eller KU. Kanskje noen ustrukturerte intervjuer viser seg nødvendige, men i hovedsak vil jeg se på tekstlige kilder.

Min intensjon er å bidra til en mer relevant, ansvarlig og presis begrepsbruk og selvsagt: en større respekt for det som faktisk er kunst. I de akademiske fagmiljøene er det fagfelleverdinger som holder svadaen unna og sikrer kvalitet. Det profesjonelle kunstfeltet holdes også på plass av juryer, og selv medlemskap i fagforeningene er fagfellevurdert. Bruk av begrepet kunst inn i arbeid der resultatet benevnes med KU, bør kvalitetssikres og samsvare i alle utdanningsinstitusjoner. Alternativt: kanskje et annet og mer presist begrep bør etableres.

Arbeidet er i gang, men det har kommet kort. Teori (langt fra ferdig):

UHR-rapporten «Forskning og utviklingsarbeid innen fagområdet kunst», (2015)

Borgdorf, H. (2006). The debate on research in the arts. Bergen, Kunsthøgskolen i Bergen.

Halvorsen, E. M. (2005). Forskning gjennom skapende arbeid? : et fenomenologisk-hermeneutisk utgangspunkt for en drøfting av kunstfaglig FoU-arbeid. Porsgrunn: Høgskolen i Telemark

Lovdata. Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-02-09-129>

Nyenes, A. (2004). Det didaktiske rommet: Topisk tenking og praksis i Moralske tanker. I(s. 185-199).

Göteborg: Makadam förlag : [Lund] : I samarbeide med Centrum för Danmarksstudier, 2004.

Frayling, C. (1993). «Research in art and design.» Royal College of Art Research Paper Series 1(1).

Solberg, Anne (2017) Developing Doctorateness in Art

Stein Erik Grønningsæter

NTNU, Institutt for lærerutdanning

Undersøkende prosesser i oppgaven nonfigurativ sammenføyd treskulptur

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Non figurativ-sammenføyd-treskulptur, kreativt verksted, lærerstudenter, kunst og håndverk, neonarrativer, performative stopp-punkter.

Spørsmål til diskusjon: Hvordan påvirker problemløsning den skapende prosessen?

Abstract

Hensikten med studien som denne artikkelen bygger på er å undersøke hvordan en gruppe lærerstudenter har bearbeidet utfordringer og løst problemer i oppgaven sammenføyd nonfigurativ treskulptur som et arbeidskrav i et emne i kunst og håndverk under det første året som grunnskolelærerstudenter. Et teoretisk bakteppe beskrives gjennom Deweys pragmatiske filosofi, performativ teori, og kreativitetsteori. Det empiriske underlaget for studien er 32 prosesslogger og fotodokumentasjon fra arbeidsprosessen. Den kvalitative analysen ble gjennomført etter prinsippet sortere, redusere og argumentere. En første screening av loggene viste at de 32 studentene forholdt seg til lærerens veiledning under arbeidsprosessen i det kreative verksted som dominerte i undervisningsøktene. Så godt som alle hadde vansker med å transformere en skissert modell med myke papirstriper til det mer ubøyelige materialet tre. Tre grupper av problemløsning ble identifisert som henholdsvis løsningsorientert problemløsning, usikker problemløsning og utforskende problemløsning i forhold til oppgaven. Gjennom en narrativ analyse ble tre neonarrativer om de ulike prosessene skapt basert på fragmenter fra de tre studentgruppene prosesslogger. Den fordypede analysen ble fokusert om stopp-punkter og kreativ problemløsning dokumentert i seks av loggene. De karakteristika som kunne beskrives langs et kontinuum var kortere eller lengre problemløsningsprosess, mindre eller mer risiko tatt og mindre eller mer kompleksitet i undersøkende problemløsning. Studentene skrev ikke mye om rom, rytme, linje og bevegelse, men spor fins i oppgaveløsningene. Uansett hvordan studentene hadde taklet oppgavens utfordringer og relativt strenge rammesetning skrev de fleste at de var fornøyde med sluttresultatet og at deres prosess hadde vært nyttig med tanke på arbeid i grunnskolens undervisning, og at de var positivt overrasket over resultatet.

Peter Haakonsen og Kari Saasen Strand

OsloMet

Hva slags kompetanse trengs for å undervise i e-tekstil?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: E-tekstil, elektronikk, tekstiler, designprosess, programmering

Abstract

Bakgrunnen for dette prosjektet er todelt: En viktig faktor er programmering som en del av de nye læreplanene, inkludert kunst og håndverk. En annen er skaperverksteders utbredelse i lokalsamfunn, skoler og i høyere utdanning. E-tekstiler kombinerer designprosess med elektronikk, og kan også omfatte programmering av mikrokontrollere for å skape interaktivitet, f.eks. med sensorer. Dette forener kreativitet og skapende arbeid med problemløsning og programmering. Problemstillingen er: Hva slags kompetanse trengs for å undervise i e-tekstil?

Som del av et større prosjekt har Institutt for estetiske fag (EST) ved OsloMet samarbeidet med Oslo Vitensenter ved Norsk teknisk museum om etterutdanningstilbudet Programmering i praksis, som skal gi opplæring i etablering av og formidling i skaperverksted. Deltakerne er lærere innen ulike fagområder, men kurssets målgruppe omfavner også bibliotekarer og formidlere innen andre arenaer. På en av samlingene våren 2019 hadde EST hovedansvar. Her var tema e-tekstil, og dette er utgangspunkt for refleksjon rundt problemstillingen. Dagskurset var todelt: Først en styrt del der alle skulle skape et bestemt produkt. Dette for å få en grunnleggende forståelse av både elektroniske kretser, sømteknikk og hvordan dette kan kombineres. Neste del var en kreativ designoppgave der målet var å utvikle prototype til et interaktivt tekstilprodukt. Her kom deltakerne opp med et stort spenn av ulike ideer.

Når e-tekstil er temaet, bør læreren ha kompetanse i enkle sømteknikker og kunne sette opp en elektronisk krets. Grunnleggende kunnskap om designprosess er sentralt når deltakere skal jobbe med en åpen oppgave som krever problemløsning. Programmering tilfører en ekstra dimensjon, som gjerne krever en annen type kompetanse. Kursene har en struktur designet for kortere opplegg for elever som er på besøk hos et vitensenter, så læring og skaping skal skje innenfor et begrenset tidsrom. Denne modellen ble også brukt i dette kurset. En erfaring fra etterutdanningskurset er at det krever mer tid for at deltakerne skal mestre alle de ulike faktorene i e-tekstil slik at de skal kunne formidle lignende oppgaver til elever.

Jon Hoem

Høgskulen på Vestlandet

Auditolocomotiv – Objekter som bærer lyd i bevegelse

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Tredimensjonal form, estetiske læringsprosesser, koding

Abstract

Prosjektet Auditolocomotiv springer ut fra en tidligere søknad til Kulturrådet, men er blitt utviklet videre i samarbeid med skoler og studenter. Prosjektet setter i scene møter mellom det lydlike – audio – og det fysiske, programmerte – automaton – stedet i bevegelse – locomotion.

Faglærere i kunst og håndverk har i Auditolocomotiv-prosjektet jobbet sammen med elever og lærere i skolen med å utvikle en form for skulpturell, bevegelig lydinstallasjon. Denne måten å jobbe på har trekk fra mediedesign, en metode som innebærer at forskerne er villige til å eksperimentere med alle sider av et nytt medium (Hoem og Nyre, 2018). Mediedesign-metoden er nært knyttet til medienes materialitet og har mye til felles med kunstnerisk utviklingsarbeid, forstått som prosesser som fører fram til et offentlig tilgjengelig produkt der det skjer en kritisk refleksjon rundt utviklingen, presentasjonen og mottakelsen av produktet. I dette prosjektet blir denne faseinndelingen knyttet til Austring og Sørensens (2006) modell for utvikling av estetiske læringsprosesser.

Auditolocomotiv-prosjektet er i utgangspunktet inspirert av møter mellom digitale automater, dvs ulike mekanismer som er utformet for å følge og utføre en rekke operasjoner (algoritmer). Videre er koding, sampling av lyd og digital remiksing områder hvor vi ser møtepunkter mellom algoritmer og ungdomskultur, estetiske fag, kunst og samfunnsutvikling. Auditolocomotiv-prosjektet trekker videre veksler på et utviklingsprosjekt ved HVL, Robotassistert undervisning, samt flere forsøk i undervisningen med bygging og koding av enkle roboter.

Paperet og presentasjonen vil vise foreløpige funn fra et prosjekt i skolen der elever og lærere jobbet med fysisk skulpturering i papir, teknisk implementering av automatonenes funksjoner, koding og lydarbeid. Elevene ble delt inn i grupper, der de fordelte arbeidsoppgavene. Prosjektets natur fordrer imidlertid tett samarbeid, knyttet til ide, konsept og konkretisering, for å utvikle de ulike uttrykksformene sammen. Prosjektet ender med en "live performance" innenfor et avgrenset lokale, der publikum kan vandre fritt rundt en sentral arena. Samtidig kan et begrenset antall av publikum tre inn på selve arenaen, hvor den audiovisuelle opplevelsen blir annerledes og mer omsluttende.

Gjennom prosjektet ønsker vi spesielt å legge til rette for at kunst og håndverk blir et naturlig møte- og omdreiningspunkt for flere fag. Presentasjonen eksemplifiserer og diskuterer disse mulighetene, samtidig som vi drøfter potensialet for mer kunstnerisk orienterte uttrykk.

Jon Hoem og Gro Eide

Høgskulen på Vestlandet

Bokillustrasjon i en utvidet virkelighet

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: AR, utvidet virkelighet, illustrerte bøker

Abstract

Ifølge rammeplanen for norske barnehager skal voksne "utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna". I lys av rammeplanens krav jobber vi i lærerutdanningen med kombinasjoner av analoge og digitale teknikker. Studentene blir introdusert til historiefortelling og lærer teknikker for animasjon med analoge og digitale verktøy, både 2- og 3-dimensjonalt. Studentene anvender med analoge og digitale teknikker for å produsere egne bøker, gjerne med utgangspunkt i barnas ideer og tegninger.

Ser vi til det kommersielle bokmarkedet som retter seg mot barn i førskolealder har dette lenge vært i endring. Vi ser en rekke forskjellige sammensmeltinger av medieformer, f eks i form av spill, digitale applikasjoner for nettbrett og mobiltelefoner, men også i form av analoge bøker der leseopplevelsen "utvides" ved hjelp av f eks Augmented Reality (utvidet virkelighet).

For å forberede våre studenter på disse endringene i den medievirkeligheten som møter barna har vi blant annet jobbet med å utvikle undervisningsopplegg som kombinerer tradisjonen med analoge, egenproduserte bøker og egenproduserte lyder og animasjoner. Dette knytter vi særlig til bruk av utvidet virkelighet (AR).

Presentasjonen vil vise forskjellige eksempler på studentproduksjoner av egendesignede sangbøker, produsert av studenter fra barnehagelærerutdanningen, der utvidet virkelighet inngår som en del av den samlede teksten. Videre vil vi presentere tanker, ideer og minder forsøk på bruk av utvidet virkelighet i samspill med analoge medieprodukter.

Hilde H. Honerud

USN

It is a light which objectifies everything and confirms nothing, (part one) and (part two)

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Fotografi, billedkunst, journalistikk, flyktningkrisen

Abstract

Spørsmål til diskusjon: - Hva skjer med betrakteren når subjektet blir borte fra bildet, eller fra en serie med bilder? - Hva skjer med betrakteren når subjektet presenteres på en annerledes måte enn forventet? - Hvordan kan opplevelsen av nærhet hos betrakteren påvirkes gjennom innhold og form? - Hvordan påvirker hudfarge opplevelsen av nærhet? – Det hverdagslige som virkemiddel for å skape nærhet til de andre. - Forholdet journalist - kunstner og forsker - kunstner.

Jeg ønsker å presentere eget gjennomført kunstnerisk prosjekt, se vedlagt portfolio, og plan for akademisk videreføring av prosjektet i form av paper. I en tid der bilder finnes overalt, og katastrofale hendelser blir alminneliggjort gjennom medier, er det et påtrengende spørsmål; hvordan vi kan kommunisere om alvorlige hendelser gjennom bilder. Mine verk ligger tett på en journalistisk, dokumentarisk stil. Klassiske katastrofefotografier i denne sjangeren, som nå omgir oss, lammer oss fort, og bildet blir fort mer et objekt enn en meningsbærer. I mine verk undersøker jeg hvor langt jeg kan gå med form i bildene, hvor langt unna jeg kan gå fra det dokumentariske. Det handler altså om hva som oppstår mellom verkene og betrakteren, samtidig som verket har en meningsbærende relasjon til en akutt virkelighet. Gjennom en formal tilnærming, ønsker jeg å undersøke hvordan prekære politiske og sosiale forhold kan oppleves gjennom det hverdagslige og gjenkjennelige. Prosjektet er kunstnerisk motivert, men er tett knyttet opp mot tradisjonelt akademiske problemstillinger.

I paperet ønsker jeg å drøfte forholdet mellom form og innhold, som jeg normalt behandler visuelt og kunstnerisk: Hva blir fortalt og hva ser vi? Prosjektet er en videreføring av mitt arbeid med å utfordre det tradisjonelle journalistiske blikket, og jobbe med nye fortellerformer. Dette er problemstillinger jeg har arbeidet med over en lenger periode, og fordeler seg over flere utstillinger og publikasjoner med ulike innfallsvinkler.

I *It is a light which objectifies everything and confirms nothing (part one)* viser jeg fotografier som er tatt fra Moria Camp, en beryktet gresk flyktningleir på øya Lesbos. I dette verket jobbet jeg spesifikt med det fysiske og visuelle rundt asyl. I *(part two)*, som jeg har jobbet med det siste året, fulgte jeg flyktninger og migranter som driver med idrett gjennom organisasjonen Yoga and Sports for Refugees. De to seriene over har resultert i separatutstillinger på Rake visningsrom og Buskerud kunstsenter, samt visning på landsdelsutstillinger, Vårutstillingen og Høstutstillingen. Flere av verkene er kjøpt inn av Oslo kommunes kunstsamling. Jeg har fått mye oppmerksomhet i pressen, Dagbladet, Journalisten, Magasinet Fotografi, Vårt Land m.fl. Arbeidet har vært finansiert av Billedkunstneres Vederlagsfond, Fritt Ord, Kulturrådet m.fl

Helene Illeris, Monica Klungland, Samira Jamouchi og Helen Eriksen

Universitetet i Agder

Performativ tilnærming til materialer og teknikker i kunst & håndverk

Kategori: Praksisfortelling

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: Performativ tilnærming, eksperimentering, rytme, materialer, teknikker

Spørsmål til diskusjon: På hvilken måte kan en performativ tilnærming til materialer og teknikker være relevant for faget kunst & håndverk? Hvordan og hvorfor kan en performativ tilnærming være relevant for fagets bærekraftperspektiver?

Abstract

Problemområde og formål med prosjektet: Formålet med prosjektet er å utforske prosessorienterte og kroppsbaserte tilnærminger til kunst og håndverk. Vi ser ofte at undervisningsforløp legges til rette med henblikk på fremstilling av et ferdig produkt og at de konkrete kroppslige erfaringer (bevegelse, tyngde, lukt, tekstur, rytme, motstand osv.) av å (sam-)arbeide med et materiale ikke utforskes som en egen relasjon. I denne performative praksisfortelling ønsker vi å invitere deltakerne inn i tekstile prosesser "in the making" for sammen med oss å utforske potensialene for Kunst og håndverk.

Spørsmål: Hva skjer når teknikker og materialer blir kropp og rytme?

Det fortelles i denne presentasjonen om et konferansebidrag i sesjonskategorien Singel Making Workshop på verdenskongressen til InSea i Vancouver i juli 2019. Basert på Helene Illeris pedagogiske tilnærming Performativt eksperimenterende fellesskap og de tre pågående doktorgradsprosjektene Moments of Aesthetic Decision Making av Helen Eriksen, Performance, Experience and Intra-active Teacher Training in Art and Craft av Samira Jamouchi og Veve i åpne dører av Monica Klungland ble konferansedeltakerne invitert til å dele kroppslige erfaringer med filting, broderi og veving. I en praktisk og eksperimenterende sesjon utforsket vi forskjellige måter å arbeide på med kropp, rytme og materialer. I fellesskap deltok vi i en toveprosess der tung, våt ull rytmisk ble kastet mot gulvet. Vi beveget oss med garnnøster og lot lette, luftige tråder spennes ut i rommet og vi lot fingrene fokusere med tynne nåler og fint brodergarn i detaljert broderiarbeid. Samtidig som teoretiske begreper ble brodert på tekstil fremførte vi en poetisk opplesning av våre tolkninger av teoretiske begreper knyttet til praktiske erfaringer i arbeid med materialer. Besøkende til presentasjonen vil bli invitert til å filte, veve, brodere sammen med oss og til å diskutere relevansen performativt eksperimenterende fellesskap som pedagogisk tilnærming kan ha for faget og for bærekraftperspektivet.

Samira Jamouchi

Høgskolen i Østfold

Mat(rester), estetikk og etikk

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Rå- og naturmaterialer, shibori innfarging, unge barn

Spørsmål til diskusjon: Hvordan kan store bærekraftperspektiver og miljøspørsmål knyttes barnas hverdag i deres nærmiljø?

Abstract

Presentasjonen er en sammendrag fra en artikkel som skal sendes til fagfellevurdering. Artikkelen handler om store bærekraftperspektiver og miljøspørsmål, og hvordan disse kan knyttes til unge barns hverdag i deres nærmiljø. Min metodisk tilnærming til temaene bærekraftperspektiver og miljøspørsmål er empirisk. Jeg har gjennomført et prosjekt med barnehagebarn i Akershus fylke i 2018. Med dette prosjektet ønsket jeg også å ha, sammen med barna, en lekende og estetisk tilnærming til kjente rå- og naturmaterialer, men på en annerledes måte. En gamle tradisjonelle innfargingsmetode ble brukt med løk som vokser i nærheten av barnehagen, og med løk som barna tok med seg hjemmefra.

Vi brukte løk skal som rå material til å farge tekstiler i naturmaterialer (ull, silke og bomull) ved å bruke en gammel innfargingsteknikk som heter shibori. Teknikken ble allerede brukt i det syvende århundre i Japan, og ordet betyr fold på japansk. Barnas handlinger og tilbakemeldinger gjennom ulike uttrykksformer under innfargings prosessen danner grunnlag for det empirisk materialet.

Prosjektet «Mat(rester), estetikk og etikk» har mange dimensjoner. Noen av disse er barnehagen og nærmiljø som kontekst, mat og måltid ble brukt som en samlende tidspunkt under prosessen, estetikk og etikk kan knyttes til barnelitteratur og samtidskunst innenfor både materialbasert kunst og relasjonell estetikk. Det som er felles for alle disse dimensjoner er kreative holdninger og handlinger. Et viktig poeng var å formidle noe om bærekraftperspektiver og miljøspørsmål med mer enn ord, bilder og fortellinger. Sammen har vi samarbeid og samhandlet. Vi snakket sammen og vi spiste sammen, og fikk både estetiske og kulinariske opplevelser. Prosjektet var først og fremst prosessorientert, det vil si at vi ga like mye oppmerksomhet til alle erfaringene barna hadde underveis, som til de ferdige fargetekstilene. Barnas handlinger og tilbakemeldinger gjennom ulike uttrykksformer under innfargings prosessen gir oss en utvidet forståelse for en transformativ handlinger av materialer og personer.

Å være kreativ og å være i stand til å se mulighetene i ulike gjenstander og materialer er en vesentlig del av faget kunst og håndverk, men også en vesentlig holdning i forhold til bærekraftperspektiver og miljøspørsmål.

Bente Karlsen og Maria Dardanou

UiT Norges arktiske universitet

Barns stedlige og estetiske opplevelser i barnehagens nærmiljø

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Sted, lokal historie, naturkunst, tegning

Abstract

Problemstilling/fokus og formål med prosjektet

Prosjektet bygger på en relasjonell stedsforståelse, hvor sted blir forstått som åpent og dynamisk – en sammenfiltring mellom fortid og nåtid, mellom geografi, materialitet, værforhold og mennesker. Noe som innebærer at mennesker og sted er under tilblivelse i et gjensidig samspill.

Målet med studien er å undersøke hvordan barn utforsker sitt lokale nærmiljø, tilnærminger til stedet for å skape egne uttrykk (naturkunst) på stedet og i barnehagen.

Prosjektet undersøker hvordan stedlige og estetiske opplevelser kan skape vilkår for barns forståelse av fortid, nåtid og fremtid gjennom gjentakende møter på samme sted og historie.

Eventuelt metode(r) som er brukt/ tenkt brukt

Metode inneholder deltakende observasjon. En gruppe på tolv barn, fire til fem år gamle, besøker det samme sted flere ganger i løpet en periode over et år. Data består av bilder, taleopptak, video, barns tegninger, foto og fortellinger som danner et grunnlag og måter å se på hvordan barn samhandler og skaper mening av et gitt sted og historie.

Prosjektet og alle data styres av streng tillit og anonymitet. Deltakelse er frivillig for barna, og foreldrene har muligheten til å trekke barna fra studien når som helst.

Eventuelt teori(er) som er brukt/ tenkt brukt

Sted er sentralt for forståelsen av hvordan barns praksis er lokalisert i mer enn sosiale sammenhenger (Hackett, Procter, & Seymour, 2015). Å utforske stedets muligheter gjennom estetiske tilnærminger og virkemidler basert på Sørenstuenes (2009) perspektiver på "å oppdage naturen gjennom kunst, og kunsten gjennom natur". Meningsskaping av sted består av bevegelse, bevegelseslinjer, ved å gå, sanse og utforske stedet (Ingold, 2007).

Forskningsresultater (om det er klart på dette tidspunkt) Forskningen pågår fortsatt på gjeldene tidspunktet for presentasjonen, men de foreløpige funnene tyder på at naturkunst og tegning kan være en måte for barn å få kontakt med barnehagens nærmiljø og lokalhistorie. I denne presentasjon skal vi fokusere på koblinger mellom barns naturkunst og tegninger i etterkant av turen.

1. tegning med kull

2. tegning med farger

Funnene kan ha konsekvenser for nye måter å nærme seg hvordan steder påvirker og former barns skapende uttrykk og opplevelser.

Monica Klungland

Universitetet i Agder

Fellesrom eller rom for seg selv? - Vevefelleskap i tilblivelse og tilblivelser i vevefelleskap

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Vevefelleskap, intra-aksjon, subjekt-het, tilblivelse, diffraksjon

Abstract

Studien er en del av forfatterens pågående PhD-prosjekt og presenterer utdrag fra filmmateriale fra et utendørs veveprosjekt gjennomført sammen med elever fra 1. og 7.trinn i grunnskolen, samt analyse av aktuelle hendelser i materialet. På et sted i skogen i skolens nærområde vever elevene vegger, tak, rom og hus. Noen vever i felleskap fellesrom og andre vever i fellesskapet rom for seg selv. Spørsmålet som stilles er: hvordan blir vevefelleskap til, og hva blir til i vevefelleskap? Studiens formål er å undersøke fellesskap i tilblivelse og tilblivelser i felleskap i den hensikt å kunne si noe om potensialet fellesskapsbaserte kunstprosjekter kan ha i kunst-og håndverksundervisning i grunnskolen.

Utdrag fra filmmateriale leses sammen med to ulike teoretiske perspektiv på subjekt-tilblivelse. Metodologisk kan dette betegnes som diffraktiv analyse eller å tenke med teori (Barad, 2007). Hendelsene i datamaterialet leses sammen med Karen Barads begrep intra-aksjon og Gert Biestas begrep subjekt-het (Barad, 2007; Biesta, 2017). Til lesing med Barad stilles spørsmålet: Hvordan intra-agerer aktørene på måter som skaper ulike tilblivelser? Til lesing med Biesta stilles spørsmålet: Hvor blir subjektet til? Gjennom å lese datautdrag på tvers av konseptuelle perspektiv er tanken å åpne opp for forskjellene og la ulikhetene bidra til å fremme kompleksitet, heller enn å forenkle ved hjelp av koder og kategorier (Jackson & Mazzei, 2012).

Når hendelser i datamaterialet leses sammen med begrepet intra-aksjon tydeliggjøres det hvordan både elevene, stedet, materialene og forholdet mellom dem er i stadig endring og bevegelse. Vevefelleskapet formes og endres kontinuerlig og dermed skapes også et mangfold av subjektiviteter. Når hendelsene derimot leses sammen med begrepet subjekt-het avsløres ørsmå øyeblikk av fasthet. I steds- og tidsbestemte møter mellom deltakerne i vevefelleskapet blir et subjekt til. I denne spenningen mellom det bevegelige og faste skapes det både fellesrom og rom for seg selv.

Kilder:

Barad, K. (2007). Meeting the universe halfway. Quantum physics and the entanglement of matter and meaning. Durham & London: Duke University Press

Biesta G.J.J. (2017). The rediscovery of teaching. New York & London: Routledge Taylor & Francis Group

Jackson A.Y. & Mazzei, L.A. (2012). Thinking with theory in qualitative research. Viewing data across multiple perspectives. London & New York: Routledge Taylor & Francis Group

Else Margrethe Lefdal

OsloMet

Transparente skolebygg - sosialt bærekraftig?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Prosjekt-idé

Nøkkelord: Skolebygg, glassvegger, sosial bærekraft, helse, demokrati

Abstract

Begrepet sosial bærekraft har ikke fått like stor oppmerksomhet som den økologiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftbegrepet (ref. FN's bærekraftsmål). Jeg ønsker å bruke begrepet sosial bærekraft som inngang for studie av fysiske læringsmiljø dominert av transparente glassvegger. Prosjektet bygger på min phd.-avhandling (2016) der jeg med et kritisk realistisk perspektiv drøfter argumentene for utstrakt bruk av transparente glassvegger i videregående skoler. Mye tyder på at glassvegger innvendig i skolebyggene er et foretrukket valg i utforming av nye grunnskoler. Skolebyggenes arkitektoniske utforming påvirkes av kulturelle og samfunnsaktuelle mekanismer og strukturer. Skolepolitiske føringer, pedagogiske idealer og teknologisk utvikling spiller inn.

Tidlig på 1900-tallet fikk skolene en aktiv rolle i kampen for bedre helse. Arkitekturen skulle gjennom bruk av glatte flater og mye glass bidra til bedre hygieniske forhold i skolene. Lysets betydning for bedre hygiene og økt velvære ble vektlagt. Såkalte Open-Air Schools, utformet med hele foldevegger i glass som kunne åpnes og gi elevene tilgang på frisk luft var en trend i deler av Europa. Nå er ikke hygieniske forhold en betydelig utfordring i dagens skoler, men argumentene for glassvegger er fortsatt forankret i et helseperspektiv; Nå handler det om å forhindre mobbing og sørge for trygghet, sikkerhet og beredskap i skolene. Den styrende tanken er at skolebygg utformet med skjult hjørner og vegger å gjemme seg bak, gir rom for uønskede aktiviteter. Oversikt og åpenhet vurderes som nødvendig for å avdekke og hindre uheldig og farlige situasjoner. På en annen side argumenteres det mot glassvegger med at åpenheten går ut over enkelte elevers helse, trivsel og læring.

Etter fagfornyelsen innføres det tre tverrfaglige temaer i skolen, bærekraftig utvikling er ett av disse. Sosial bærekraft kan relateres til de to andre temaene; folkehelse og livsmestring og demokrati og medborgerskap. Jeg ser for meg en utredning av ulike dimensjoner av begrepet sosial bærekraft. Med sosial bærekraft som inngang for en studie om glassvegger i skolebygg kan prosjektet bidra til å fremme et bærekraftig og samfunnsetisk perspektiv i tråd med forskningsfokuset innenfor Design Literacy. Det er og et mål å bidra til styrket forskning på skolebygg og utforming av fysiske læringsmiljø.

Knut Einar Lillebø-Voll

Høgskulen i Volda

Trearbeid i framtidsskulen

Kategori: Praksisfortelling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Canvas, nettbasert, delingskultur

Abstract

Trearbeid i framtidsskulen (Kfk – kompetanse for kvalitet) – nettbasert vidareutdanning av kunst og håndverkslærere i grunnskolen. 15 stp. høstsemesteret.

Jeg ønsker å gi et sammendrag av mine erfaringer med Canvas som læringsplattform inn mot publisering av nettleksjoner i emnet Trearbeid i framtidsskulen, og bruken av Facebook som uformell delingsplattform for studenter og undervisere. Jeg vil vise eksempler på hvordan Canvas fungerer som verktøy for den formelle delen i undervisningen, og hvilke utfordringer denne plattformen har for spontan deling, og uformell kontakt.

Vi som har lagt vekt på bygging av sosialt fellesskap blant studenter og undervisere for å gi trygghet og danne en delingskultur som er nødvendig for å gi godt læringsutbytte. I forbindelse med dette er det viktig å ha verktøy for å få en kontinuitet i delingskulturen, slik at man kan lære i fellesskap, på tross av stor avstand til hverandre.

Dette emnet avsluttes dette semesteret, og det blir interessant å se hvordan delingskulturen utvikler seg utover høsten.

Jeg vil også gi en kort refleksjon rundt det praktiske arbeidet og utviklingen av læringsressurser til bruk i nettleksjonene og hvordan de blir presentert for studentene i Canvas, da hovedsakelig bruk av film og tekst.

Pauliina Maapalo

Nord universitet

Øyeblikksbilder fra trearbeidspraksiser – Didaktiske og relasjonelle mulighetsrom for arbeid i materialet tre i kunst- og håndverksfaget

Presentasjon av Ph.d. Disputas ved NTNU, 2019

Abstract

Hensikten med denne avhandlingen er å bidra med kunnskap om de didaktiske og relasjonelle mulighetsrom innen trearbeid i faget kunst og håndverk som lærere i norske barneskoler er med på å skape i de praksisøkologiene de opererer innenfor. Med dette siktes det mot å skape øyeblikksbilder fra trearbeidspraksiser og å bidra med kunnskap om tilstanden til trearbeid i barneskoler. Manglende forskning knyttet til trearbeidspraksiser i skolekontekst i Norge og den tilsynelatende svekkede tilstanden til disse praksisene, har fungert som en drivkraft for avhandlingen. Avhandlingen bidrar med en fotografisk stemme.

Avhandlingen er artikkelbasert og består av fire artikler og en kappe. Lærernes didaktiske tenkning gjennom de praksisøkologier de inngår i, er i fokus. Avhandlingen støtter seg til en mikroetnografisk tilnærming med korte, men intensive opphold i åtte barneskoler i fylkene Nordland og Trøndelag. Datamaterialet består av en survey, observasjonsnotater, forskerlogg, lydopptak og fotografier av elevarbeider, rom, redskaper og utstyr. I tillegg er det gjennomført flersanselige intervju samtaler i de rommene der trearbeid har funnet sted med den hensikt å skape sanselig rike samtaler der lærernes kroppslige hukommelse i samtalebegivenhetene vekkes. De fire delstudiene gjenspeiler en forsker- og forskningstilblivelse med en bevegelse mot postkvalitative forskningsstrategier innen en posthumanistisk og nymaterialistisk vitenskapsfilosofisk ramme med vekt på Karen Barads agentiske realisme.

Analysene i delstudiene er diffraktive og blir forstått som grenseskapende praksiser der forskjeller er det som betyr noe, ikke likheter. I analysene kobles det på og leses med ulike stemmer, teorier, tekster og forskning gjennom hverandre. Resultatene av analysene er øyeblikksbilder i strømmen av sammenfiltrete hendelser. Didaktiske og relasjonelle mulighetsrom, forsket på og skapt gjennom avhandlingens delstudier, synliggjør en sårbarhet og tilfeldighet i praksisøkologiene. Det virker som om det er svært forskjellige aspekter som muliggjør trearbeidspraksiser. Elevenes mulighetsrom framstår som svært forskjellige.

Ingvill Gjerdrum Maus

OsloMet, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag

Designkompetanse for bærekraft — Livsløpstenkning i håndverksbasert design

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Håndverksbasert design for bærekraft, livsløpstenkning, design for bærekraft, ungdomsskole

Spørsmål til diskusjon: Hvilke muligheter ser vi for å engasjere elever i livsløpstenking og praksiser innen håndverksbasert design for bærekraft?

Abstract

Dette bidraget presenterer en casestudie i elevers bruk av erfart læring fra håndverksbasert design av et keramisk produkt, i refleksjon over miljøutfordringer og miljøhensyn i produktets livsløp. Studien bygger på idéen om at elever kan utvikle design literacy, en kompetanse i å forstå og lage design i materialer i kontekst av hva som støtter bærekraftige miljø (Nielsen og Brønne, 2013). Data til casestudien ble konstruert gjennom to semi-strukturerte fokusgruppeintervjuer med totalt 7 elever i 10. klasse ved en norsk ungdomsskole i 2015. Elevene hadde deltatt i ett semester-langt håndverksbasert designprosjekt i keramisk leire, der miljøhensyn ikke hadde inngått som undervisningstema. Intervjuspørsmålene tar derfor utgangspunkt i elevens egen erfarte læring, men både intervjuspørsmålene og den tematiske analyse er basert på teori om prinsippet livsløpstenking og relaterte praksiser fra profesjonsfagfeltet design for bærekraft beskrevet av Cooper (2005) med flere. Gjennom den tematiske analysen finner jeg at elevene i sitt arbeid har erfart designpraksiser og utviklet kunnskap om håndverksbasert design og materialer som gjennom livsløpstenkning kan eksemplifisere både design for bærekraft-praksiser og egenskaper ved materialer, produkt og produksjon som er avgjørende for å praktisere disse. Bidraget presenterer én av to casestudier i et phd.-prosjekt, der tre artikler er publisert.

Bidraget er publisert i:

Maus, Ingvill Gjerdrum. (2019). Developing design literacy for sustainability: Lower secondary students' life cycle thinking on their craft-based design products. *FormAkademisk - Research Journal of Design and Design Education*, 12(1), 1-18. doi:

<https://doi.org/10.7577/formakademisk.1725>

Teori (et utvalg):

Cooper, T. (2005). Slower consumption: Reflections on product life spans and the "Throwaway Society". *Journal of Industrial Ecology*, 9(1–2), 51–67.

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1162/1088198054084671/epdf>

Nielsen, L. M. & Brønne, K. (2013). Design literacy for longer-lasting products. *Studies in Material Thinking*, 9, 1–9. Retrieved from <https://www.materialthinking.org/papers/125>

Sissel Midtlid

Høgskulen i Volda

Digitale ressursar i handverksmessig undervisning

Kategori: Praxisfortelling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Digital kompetanse læringsstrategi kommunikasjonsformer

Spørsmål til diskusjon: Kva er digital kompetanse i kunst og handverk?

Abstract

Dette er ei undervegs-forteljing om kompetanseheving på digitale ressursar og om førebuing til småskala klasseromsforskning våren 2020 i MaGLU ved Høgskulen i Volda, DigiGLU, der vi skal samle empiri om korleis studentar opplever bruk av digitale ressursar i undervisninga i kunst og handverk. Formålet med prosjektet er å sette fokus på eigen undervisningspraxis. Korleis ta i bruk teknologi for å effektivisere handverksmessig instruksjon og der variasjon i kommunikasjonsformene mellom undervisar og student er sentralt.

På kva måtar kan eg utvikle og forbetre eigne arbeidsmåtar og undervisningsformer gjennom å utforske potensialet i digitale læringsressursar og verktøy i handverksmessig undervisning og på kva måte kan dette vere med å styrke studenten sin læringsstrategi?

Utforskinga har funne stad i emnet Tekstil-design og redesign med studentar i BA kunst og handverk. Gruppe har 25 studentar og det er alltid ei utfordring å skulle vise finmotoriske teknikkar og småstilte reiskapar for så mange på ein gong. Så langt har eg nytta dokumentkamera og skjermdeling ved hjelp av appen Solstice client. Stasjonært dokumentkamera har casting direkte til skjerm gjennom videokanon. Nokre av instruksjonane eg har nytta kameraet som hjelpemiddel til er gjennomgang av trådspenning på overlockmaskin, vurdering av saumar med 3 og 4 tråds overlock, nunofilting og samtale om overflatekarakter og broderiteknikkar. Framgangsmåten i undervisninga har om lag same form som før, ei blanding av verbal og handverksmessig instruksjon, men det at studentane kan sjå dette på storskjerm i sann tid, påverkar læringssituasjonen for studentane kraftig. Kameraet har opptaksfunksjon og studentane får tilgang til desse opptaka gjennom CANVAS. Det gir høve til repetisjon og med det betre læring.

I workshopen om silketrykk og broderi skulle studentane lage kvar sin film på om lag 1 minutt om ein teknikk eller del av ein teknikk som dei hadde blitt undervist i. Det viser seg at dette gir auka medvit om læringssituasjonen og det at alle faktisk deler med alle gjennom Solstice skjermdeling bidreg også til ein ny læringsituasjon med auka refleksjon.

Jørgen Moe

DMMH

Barn møter kunst på museum

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: Barns kunstmøte, kunstformidling, barnekultur, multimodalitet

Abstract

Hvordan opplever barnehagebarn kunst som gjøres tilgjengelig for dem ved ulike kunstinstitusjoner? Hvordan tar de til seg kunsten? Dette er spørsmål som prosjektet «Barn møter kunst» har prøvd å belyse. Prosjektgruppen består av forskere ved DMMH (høgskolelektor i musikk Jan Ketil Torgersen, førsteamanuensis i drama og teater Lise Hovik, førsteamanuensis i kunst- og håndverk Jørgen Moe, og professor i pedagogikk Marit Holm Hopperstad som leder prosjektet), og har mottatt støtte fra Kulturrådet sitt forskningsprogram "Barn og unge og kunst og kultur".

BAKGRUNN

Flertallet av barn i førskolealder går i dag i barnehagen. For denne aldersgruppen er det derfor gjennom barnehagen at kunstinstitusjoners samfunnsmandat kan iverksettes. Mange kunstinstitusjoner har gratistilbud for barn i barnehagens åpningstid, som barnehager benytter seg av. Men det er mye ugjort når det gjelder forskning om innholdssiden i barnehagebarns kunstmøter ved kunstinstitusjoner og hvordan barna opplever og tar til seg kunst i slike sammenhenger. Det siste er tema for dette prosjektet. Basert på teori om kunstmøter som dynamiske og åpne møter mellom likeverdige subjekter i en sosial og institusjonell kontekst, rettes søkelyset mot hvordan barnehagebarna sanser, opplever og tolker kunsten. Vi har undersøkt hvordan en barnegruppe ved én barnehage møter kunst ved to kunstinstitusjoner: Rockheim og Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. Den metodiske tilnærming har vært en kvalitativ, hermeneutisk tilnærming. Vi har brukt en deltakende metode (Mosaic approach) der både forskerne og barna dokumenterer barnas opplevelser og erfaringer i kunstmøtene. Slik har vi ønsket å sikre barnas perspektiver i forskningen. I tillegg er det gjennomført intervju med fagpersonell ved institusjonene og barnehagen.

MÅL

- Prosjektets ambisjon er å være med på å gjøre barns perspektiver gjeldende for samfunnsaktører med ansvar for at kunst får en plass i barns liv.
- Utvikle ny kunnskap om hvordan barnehagebarn møter kunst som gjøres tilgjengelig for dem ved kunstinstitusjoner
- Fremme refleksjon over og utvikling av nye praksiser i barns kunstmøter.

Ragnhild Näumann, Kirstine Riis, Helene Illeris

Universitetet i Sørøst Norge (USN) og Universitetet i Agder (UiA)

Tema bærekraft – hvordan bidra til bærekraftig didaktikk og økologisk dannelse gjennom arbeid med gjenbruksmaterialer i Kunst og håndverk?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid / Praxisfortelling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: bærekraftig didaktikk, økologisk dannelse, transformativ læring, gjenbruksmaterialer, opvinning

Spørsmål til diskusjon: Hvorfor bruke kunstfaget som sted for bevisstgjøring av elevene mot et mer bærekraftig samfunn? Hvilke utfordringer kan lærere møte med gjenbruks-didaktikk i kunst og håndverksfaget?

Abstract

Boken OPVANNING Bærekraftig didaktikk med gjenbruksmaterialer i Kunst og håndverksfaget, utkommer i 2020 og består av to deler: Del 1 handler om bærekraftig didaktikk med fokus på bl.a. handlings- og materialbaserte kunnskapsformer, temabasert undervisning, transformativ læring og et nytt økologisk dannelsesideal. I del 2 presenteres en rekke undervisningseksempler på arbeide med gjenbruksmaterialer.

I denne presentationen ønsker vi å drøfte bokens potensialer sett i forhold til tema bærekraft i den nye læreplanen.. I presentasjonen ønsker vi å presentere del I, samt utdrag av kapitlene i del II boken, som vi i skrivende stund jobber med, men som vi håper er mest mulig ferdig til konferansen i januar 2020. Vi vil her legge særlig vekt på bokens potensialer for nye måter å tenke kunst og håndverksdidaktikk på i relasjon til tema bærekraft i den ny læreplanen for Kunst og håndverk. Vi ønsker å drøfte den transformasjonen i våre tenke- og handlemåter i relasjon til bærekraft, som er nødvendig i dagens samfunn, her og nå. Slik handler det ikke kun om at lære å redesigne den gamle t-shirt, men om at fasilitere mer gjennomgripende forandringer i vårt syn på kunnskap og læring. I forlengelse av dette vil vi presentere et dannelsesideal, som vi kaller for "det økologiske menneske" som en måte å være i verden på, som ideelt sett inkluderer både bevissthet, væren og handlemåter.

Liv Merete Nielsen

OsloMet

Skolen, bildet og samfunnet i perspektiv

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Nøkkelord: Gert Z. Nordström, Konstfack i Stockholm, masterutdanning, fagdidaktikk i design, kunst og håndverk

Spørsmål til diskusjon: Hva kan historiske utdanningsvalg bety for utviklingen av lærerutdanning i design, kunst og håndverk?

Abstract

Høsten 2019 ble boka Återkomsten publisert i Stockholm. Den er en markering på at det er om lag 50 år siden boka Bilden, skolan och samhället (1970) av Gert Z Nordström og Crister Romilson ble publisert. Da den kom ut markerte det starten på en helt ny retning innen utdanning av tegnelærere i Sverige. Nordström og hans kolleger var tidlig ute med å fremme et kritisk samfunnsperspektiv på visuell kommunikasjon og miljøproblematikk som et ledd i skolens store dannelsesprosjekt. Det skulle ta 30 år før disse ideene fikk reell innflytelse i den norske skoledebatten.

I Norge var det først og fremst organisasjonen Landslaget Forming i skolen (LFS) med lederne Morten Paulsen og Turid Marthinsen som på 1970 og 80-tallet jobbet aktivt for å implementere de svenske ideene i den norske skolen. Det var også Morten Paulsen som oversatte boka til norsk i 1972 med tittelen Skolen, bildet og samfunnet. Men de svenske ideene fikk ikke gehør ved de norske faglærerutdanningene. På 1970-tallet var de ledende norske lærerutdanningene i Forming i Oslo og på Notodden mer opptatt med å etablere et hovedfagsnivå (master) for lærere. Dette var for å imøtekomme det statlige kravet om å tilby forskningsbasert lærerutdanning. Hovedfag i Forming ble derfor etablert i 1976. Det skulle ta mange år før svenskene fikk sitt eget hovedfag/ master i Visuell kultur och lärande - innriktning bildpedagogik. Det første kullet ble uteksaminert i 2017 på det som nå heter Institutionen for Bild och Slöyd (IBIS). Etter at Nordström sluttet på Bildelärary Institutet (BI) var også denne institusjonen i mange år under sterk påvirkning fra andre etablerte forsknings- disipliner som pedagogikk og medier.

I denne presentasjonen vil jeg sette søkelys på historiske likheter og ulikheter mellom Norge og Sverige i lys av masteravhandlinger og forskning i et bærekraftig perspektiv.

Referanser:

Nielsen, Liv Merete. (2019). Skolen, bildet og samfunnet - boka som la grunnlaget for utviklingen av Design Literacy. I Arne Kockum, Bitte Alling-Ode & Ulla Lind (Red).

Återkomsten. Bilden, skolan och samhället 1968-2018. Stockholm: Konstfack.

Nordström, Gert Z. & Romilson, Christer. (1970). Bilden, skolan och samhället. Stockholm: Bokförlaget Aldus/Bonniers.

Nordström, Gert Z. & Romilson, Christer. (1972). Skolen, bildet og samfunnet. Oslo: Pax Forlag.

Anniken Randers-Pehrson

Universitetet i Sørøst-Norge

«Making bumps and jumping hurdles» - en studie av motstand som faktor i formgivende corpusarbeid i aluminium

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Prosjekt-ide / underveispjeksjekt

Nøkkelord: practice-led research, motstand, materialutforskning

Abstract

I paperet presenteres en pågående studie av formgivende arbeid i metall hvor problemstillingen på nåværende tidspunkt er: «Hvordan inngår motstand som faktor i og for formgivende arbeid i aluminium?»

Sentralt i utforskningen står forståelse og begrepsliggjøring av «motstand» som fenomen gjennom førstehånds opplevelse og i lys av teoretiske betraktninger. I skapende formgivningsarbeid i materialer kan motstand betraktes som «bumps and hurdles» på veien, det kan beskrives både som latent i møtet med materialene, men også som noe som bevisst konstrueres for å utvide og fordype skapende prosesser (Sennett, 2008). Samtidig er motstand tett forbundet med emosjoner som fysisk og mentalt stress (O'Connor, 2005, s. 194). Det kan være, eller oppleves som små eller store hindringer i arbeidet, det kan ta fra oss motet men kan samtidig seeg som nødvendig for å drive skapende læringsprosesser videre.

For å komme tettere inn på motstand som faktor i og for formgivende arbeid er det valgt en practice-led tilnærming hvor aluminium som material undersøkes gjennom utforskende metallarbeid. Dette innebærer en åpenhet mot det som skjer gjennom design- og formgivningsprosesser hvor «thinking, looking og doing/redoing» (Petank & Laurel, 2011, s. 2-24) sees som en sammenvevet prosess og hvor former blir til under og gjennom ulike skapende og formgivende prosesser (se også: Longhi & Eid, 2011). Systematisert kunnskap fra et førstehåndsperspektiv kan bidra til økt kunnskap og forståelse om et fenomen som på mange måter er umulig (og kanskje heller ikke ønskelig) å unngå, men allikevel nødvendig å håndtere og forholde seg til når vi skaper og former med materialer.

Paperet som presenteres her er en del at et større prosjekt som har fått navnet "Moving molecules", som inkluderer både et craft-research perspektiv og en undersøkelse av didaktiske potensialer for metall som materiale i skolen.

Janne Beate Reitan

OsloMet

Bærekraftig skaperverksted?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: skaperverksted, makerspace, bærekraft, design literacy design literacy

Spørsmål til diskusjon: Hvordan kan skaperverkstedet bidra til en bærekraftig utvikling?

Abstract

Stadig flere makerspace, eller skaperverksted blir oppretta, i og utenfor skolen. Spørsmålet er om deltakerne i skaperverkstedene produserer ubrukelig søppel og praktiserer bruk-og-kast eller om de bidrar til en mer bærekraftig utvikling.

Problemstillinga 'Hvordan kan skaperverkstedet bidra til en bærekraftig utvikling?' blir undersøkt gjennom en spørreundersøkelse blant deltakere og ledere på et etterutdanningskurs i skaperverksted og programmering på Teknisk museum i Oslo, samt andre ressurspersoner innen skaperbevegelsen. Spørreundersøkelsen er enda ikke gjennomført, men jeg regner med å få svar på og diskutere i hvilken grad informantene mener skaperverksteder kan bidra til utvikling av bærekraft i forhold til blant annet:

- bruk av bærekraftige materialer
- bærekraftig forbruk av materialer
- gjenbruk av materialer
- longer lasting products
- emosjonell tilknytning
- reparasjon
- FNs bærekraftsmål
- design literacy.

Spørsmålene blir diskutert opp mot blant annet disse teoriene:

- Chapman, J. (2015). *Emotionally Durable Design: Objects, Experiences and Empathy* (2nd ed.). Oxon: Routledge.
- Foros, P.B. & Vetlesen, A.J. (2015/2012). *Angsten for oppdragelse*. Oslo Universitetsforlaget.
- Lutnæs, E. (2019). Framing the concept design literacy for a general public. In E. Bohemia, G. Gemser, C. de Bont, N. Fain, & R. Assoreira Almendra (Eds.), *Conference Proceedings of the Design Management Academy 2019*. London: Design Management Academy.
- Maus, I. G. (2019a). Developing design literacy for sustainability: Lower secondary students' life cycle thinking on their craft-based design products. *FormAkademisk – Research Journal of Design and Design Education*, 12(1), 1–18. doi: <https://doi.org/10.7577/formakademisk.1725>
- Maus, I. G. (2019b). Enhancing design literacy for sustainability among youth in crafts-based design education. *Techne Series – Research in Sloyd Education and Craft Science A*, 26(1), 93–108. <https://journals.hioa.no/index.php/techneA/article/view/2851>
- Stegall, N. (2006). Designing for Sustainability: A Philosophy for Ecologically Intentional Design. *Design Issues*, 22(2), 56–63. doi: <http://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/desi.2006.22.2.56>

Karete Roksvåg

Universitetet i Sørøst-Norge

Profesjonsfaglig digital kompetanse, videreutdanning for grunnskolelærere i Kunst og håndverk gjennom videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Videreutdanning for lærere, PfdK i Kunst og håndverk, utforskende bruk av digitale verktøy, kreative læreprosesser

Spørsmål til diskusjon: Hvilken rolle skal, kan og bør PfdK få for faget Kunst og håndverk?

Abstract

Denne presentasjonen viser til studiet Profesjonsfaglig digital kompetanse (PfdK) i Kunst og håndverk, organisert som Massive Online Open Course (Mooc). Studiet er initiert av Utdanningsdirektoratet og utviklet i et samarbeid mellom Høgskulen på Vestlandet (HVL) og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og tilbys som en generell del på 15 studiepoeng, og en fagdidaktisk del i Kunst og håndverk på 15 studiepoeng. Studietilbudet startet opp høsten 2018 og skal gjennomføres hvert år til og med 2022. I utviklingen av studiet har vi benyttet rammeverket TPACK som modell for å beskrive det komplekse sammensatte kompetanseområde bestående av faglig, pedagogisk og teknologisk kompetanse. Det handler om forståelse for hvilken plass det endrede medielandskapet har i barn og unges oppvekst og identitetsdannelse, og om hvordan det påvirker og endrer kunst og håndverksfaget. Som lærere må vi bli bevisst på hva som kjennetegner kreativt arbeid hvor digitale verktøy inngår og hvordan kreative læreprosesser i det digitalt feltet kan utvikles. Det er behov for refleksjon og diskusjon i forhold til så vel det digitale området som det materielle området i Kunst og håndverk og om hvordan disse områdene sammen kan være grunnlag for skapende prosesser. Teknologi påvirker alle deler av samfunnet, også kunst og håndverksfaget. Ulike undersøkelser viser til at det både i lærerutdanningene og i skolen etterlyses forankring av PfdK både i generell forstand og i spesiell faglig forstand.

I denne presentasjonen, ønsker vi å fokusere på teknologiens muligheter og på hvilken profesjonsfaglig digital kompetanse vi vektla i utviklingen av studiet og som vi mente var viktige for lærere å kjenne til i kunst og håndverksfaget. Vi viser gjennomgående til de konkrete undervisningsmodulene i studiet hvor digital teknologi inngår som vesentlig og integrert del av alle deler av arbeidet. Gjennom spørreundersøkelse, lærernes didaktiske refleksjoner og praktisk skapende arbeid, viser vi også til noen områder som lærerne i videreutdanningen mente var viktig for utvikling av PfdK i Kunst og håndverk.

Karete Roksvåg

Universitetet i Sørøst-Norge

Fra dikt til digital collage

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: Profesjonsfaglig digital kompetanse, estetiske læreprosesser, tverrfaglige prosjekter, dikt, collage

Spørsmål til diskusjon: Hvordan kan studentens profesjonsfaglige digitale kompetanse styrkes gjennom å arbeide tverrfaglig og skapende med dikt og digital collage? Hva kjennetegner den skapende prosessen der dikt tolkes gjennom skapende arbeid med collage?

Abstract

Dette utviklingsprosjektet retter fokus mot sjangeren dikt i møte med visuelle og digitale bildecollager, og er tenkt som tverrfaglig innenfor rammene av norskfaget og Kunst og håndverk. Prosjektet har som mål å utforske hvordan bildeskapende arbeid kan tilføre dikt et nytt meningspotensial og kanskje skape en ny litterær og estetisk opplevelse og forståelse, samt å utvikle en ny type kunnskap om dikt og bilde og samspillet mellom dem. Gjennom dette prosjektet søker vi å utvikle gode fagdidaktiske metoder der det digitale implementeres på en utforskende, innovativ og kreativ måte.

Dikt og collage kobles fordi begge gjør bruk av et lekent, assosiativt og utforskende formspråk. I kraft av de mange felles virkemidlene skaper både dikt og collage sin egen virkelighet og får oss til å reflektere over verden på en ny måte. Målet er å utfordre studenter på å nærlese dikt og å gi sin egen personlige opplevelse av diktet et visuelt uttrykk. Gjennom møtet med estetiske uttrykksformer som poesi og collage gis det mulighet til å erfare og forstå litterær tekst på en ny måte.

Vi har gjennomført to undervisningsopplegg med henholdsvis GLU-studenter og lærere ved et nettbasert etterutdanningsemne (PfdK Mooc) i Norsk og Kunst og håndverk. Det empiriske materialet omfatter til sammen ca. 40 digitale collager og refleksjonsskjemaer som nå analyseres. Det er dermed foreløpige funn som vil presenteres på denne konferansen. Prosjektet har teoretisk forankring i bildebokteori, multimodal teori, resepsjonsteori, semiotisk teori, lyrikanalyse, kunsthistorie, samt fagdidaktikk i Norsk og Kunst og håndverk.

Utviklingsprosjektet skal munne ut i en digital læringsressurs som kan tas i bruk av GLU-studenter, faglærere på GLU og grunnskolelærere, og er et bidrag til å styrke den profesjonsfaglige digitale kompetansen til grunnskolelærerstudenter ved USN. Resultater og empiri fra prosjektet skal videre danne utgangspunkt for én eller to fagartikler.

Prosjektet har tilknytning til Forskergruppe for estetiske læreprosesser (ForEst) ved USN.

Karete Roksvåg og Kari Carlsen

Universitetet i Sørøst-Norge

Barns ytringer og pedagogisk dokumentasjon, hva kan neste skritt være?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: barns ytringer, arts-informed, medvirkning, pedagogisk dokumentasjon, deltakende dokumentasjon

Spørsmål til diskusjon: Har pedagogisk dokumentasjon alltid et deltakerperspektiv som inkluderer barns stemmer/ytringer? Hvilke forutsetninger må være til stede i deltakende pedagogisk dokumentasjon? Hvordan kan pedagogisk dokumentasjon gi innsikt i barns muligheter for medvirkning, og som konsekvens av dette; hvordan kan barnehagepersonalet bruke arbeidsmåten slik at alle barn kan ytre seg i eget barnehageliv?

Abstract

Presentasjonen tar for seg en norsk del av en internasjonal studie med temaet «Inside – Outside» med fokus på barns ytringer, estetiske arbeidsformer og deltakende pedagogisk dokumentasjon.

Hovedspørsmålene i den internasjonale studien er:

- 1) Hvordan kan pedagogisk dokumentasjon og arts-informed metoder brukes for å fremme barns ytringer i barnehagen? Et tema er valgt for å skape en felles ramme for det internasjonale samarbeidet, og
- 2) Hva innebærer begrepene inne/ute (eng: inside/outside) for barn og barnehagetilsatte?

Prosjektet bygger på forskning om pedagogisk dokumentasjon (Formosinho, Oliveira-Formosinho & Costa, 2019) og deltakende metoder som utforsker barnehagebarns erfaringer rundt temaet inne/ute, innenfor/utenfor eller innside/utside, med tre innfallsvinkler: Rom (Clark, 2010), relasjoner, og selvet – individet. Prosjektet forholder seg til teorier og diskusjoner knyttet til barnehagepedagogikk, deltakelse/medvirkning (Rammeplan for barnehagen, 2017) og kunstnerisk praksis med små barn. Det internasjonale prosjektet involverer forskere, barnehagepersonale og barn i Italia, England/Skottland, Hellas, Japan og Norge, og startet med en felles interesse blant deltakere i EECERA (European Early Childhood Education Research Association).

Den norske delen av undersøkelsen foregår i to barnehager, med forskere fra universitetet i Sørøst-Norge som deltakere. Denne presentasjonen bygger på empiri fra en av disse barnehagene, og drøfter forholdet mellom barnehagebarns deltakelse (Clark, 2017; Pettersvold, 2014), pedagogisk dokumentasjon og barns handling med materialer (Carlsen, 2015; UDIR, 2017). Barns stemmer og medvirkning tolkes på ulike måter og i ulike medier i arbeid med å synliggjøre deres dagligliv og læring. Begrepet «slow practices» aktualiseres og vi reiser spørsmål ved hvilke stemmer og uttrykksformer som blir synlige i pedagogisk dokumentasjon, og på hvilke måter dette foregår.

Prosjektet går inn i sin hovedfase høsten 2019 etter en pilot gjennomført våren 2019, og det første fokuset vil ligge på barns forhold til ROM og materialer ute og inne, og på barnehagepersonalets egen dokumentasjonspraksis. Gjennom de to norske bidragene til prosjektet søker vi å komme nærmere forståelsen av mulighetene som ligger i pedagogisk dokumentasjon med kunstneriske tilnæringsmetoder, og hvordan barns stemmer kan bli tydelige i prosessen.

Bente H. Skjelbred

Høgskolen på Vestlandet

Hvilke former for læringsutbytte vektlegger lærere i elevoppgaver knyttet til tegning i kunst og håndverk?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Tegning, læringsutbyttebeskrivelser, læreplan

Abstract

Læringsutbyttebeskrivelser knyttet til tegning i elevoppgaver Bente H. Skjelbred, Høgskolen på Vestlandet, Jorunn Spord Borgen, Norges idrettshøgskole

Dette abstraktet viser til en casestudie som undersøker hvilke læringsutbyttebeskrivelser fire lærere i kunst og håndverk ved fire ungdomskoler knytter til tegning i elevoppgaver. Abstraktet tar utgangspunkt i en artikkel som inngår i et doktorgrads arbeid som undersøker tegning og didaktiske praksiser i kunst og håndverk i ungdomskolen.

Det finnes ulike definisjoner av begrepet læringsutbytte som på ulike måter har sammenheng med hvordan læringsutbytte forstås og hvilke konsekvenser det får for arbeid med læring og vurdering. Forskning viser at ulike forståelser av læringsutbytte blant annet har konsekvenser for pedagogiske prioriteringer blant lærere (Prøitz, 2015, 2016). Lærens oppfattelse av læreplanens omtale av tegning i kunst og håndverk har betydning for det lokale læreplanarbeidet og hvordan læringsutbyttebeskrivelser formuleres i elevoppgaver og brukes i opplæringen. Her har læreren et handlingsrom knyttet til valg og vektlegging av læringsutbytter, der lærerens forståelse av læringsutbytte får betydning for operasjonaliseringen (Prøitz, 2015).

Forskning viser at et ekspressivt læringsutbytte som identifiserer prosessmål, men ikke hva som er forventet læringsutbytte av dette møte (Eisner, 1979) er krevende å vurdere (Reeves, 2006). Det kan være ambisiøse mål, høy kvalitet og avansert instruksjonsdesign, men vurderingsstrategiene læreren velger har en tendens til å fokusere på det som er lett å måle i stedet for hva er som forventet læringsutbytte (Reeves, 2006). Forholdet mellom produkt og prosess uavklart i sammenheng med vurdering. Samtidig som lærerne forventer at elevene skaper originale og personlige uttrykk, strever de med å konkretisere hva som gjør elevenes arbeid originale og personlige (Lutnæs, 2011). Det knytter seg stor usikkerhet til hva som faktisk skjer i oversettelsene fra læreplan til praksis i faget (Borgen & Brandt, 2008; Borgen & Hjordemaal, 2017; Gulliksen, 2012) der forholdet mellom det lærerne oppfatter at læreplanen gir av føringer og deres praksis kan variere (Goodlad, 1979).

Problemstillingen: *Hvilke former for læringsutbyttebeskrivelser knyttes til tegning som inngår i elevoppgaver på ungdomstrinnet?* belyses ved Tylers (2013) teori om erfaringslæring. Eisner (1979, 2005) og Gagnés (1974, 1985) motstridende formålsbeskrivelser av læringsutbytte benyttes som analytisk redskap for å belyse problemstillingen.

Gjennom analytisk triangulering mellom observasjonsdataene, intervjuer og dokumenter, undersøkes det hvordan fire lærere på fire skoler operasjonaliserer og begrunner sin praksis. Datainnsamlingen ble gjennomført ved besøk i åtte klasser, to på hver skole.

Gitte Skjønneberg

OsloMet, Storbyuniversitetet

Gjenbruk av tekstilfarger i undervisningen

Kategori: Praksisfortelling

Type bidrag: Undervisningsprosjekt

Nøkkelord: Tekstilmaling, tette vasker, miljøbevissthet, gjenbruk

Abstract

Undervisningen er gjennomført på 3. års faglærerstudenter i Design, kunst og håndverk ved OsloMet. Studentene er i grupper a 15 stykker og har fagperioder sammenhengende i 5 uker.

Denne utprøvingen handler om å få et bevisst forhold til forbruk når vi arbeider med tekstilmaling til trykk. Studentene arbeider med ulike trykkteknikker, med hovedfokus på sjablong og trykk gjennom silketrykkramme. Hva gjør vi med malingen som blir til overs når vi trykker med sjablonger, eller silketrykkramme? Dagens praksis er å skylle ut maling i vasken. Dette resulterer i tette vasker. Studentene starter med trykkoppgave i grupper med undervisningen som kun er nettbasert.

Gjennom dette prosjektet vil digitale læringsressurser brukes for å fremme studentenes læring. Studentene skal bli selvstendige og læres opp til å samarbeide og bli kreative og tenke nytt. De skal gjennom de ulike prosessene bli miljøbevisste i forhold til det materialet de arbeider med. Fagperioden avsluttes med et praktisk arbeid hvor malingrestene vil ha en sentral rolle.

Studentene skal bli kjent med begrepet Street Art og jobbe med store bilder. De digitale læringsressursene frigjør tid slik at jeg som lærer sirkulerer rundt i klasserommet og kan være tilgjengelig. Arbeidene/motivene som blir laget må gjennomarbeides flere ganger. Dette gir mulighet for endring i arbeidet som både er utfordrende og kan gi et overraskende resultat. Den nettbaserte undervisningen gjør at mange spørsmål uteblir og prosessen går sin gang. Arbeidet tar studentene ut av komfortsonen og de reflekterer over at dette er et godt verktøy for å bli kreative.

Lisbet Skregelid

Universitetet i Agder, Fakultet for kunstfag, Institutt for visuelle og sceniske fag

Generasjon prestasjon trenger kunst mer enn livsmestring i skolen

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Undervisning

Abstract

Over tid har vi sett hvordan de estetiske fagene har vært lite eller ikke prioritert i skolen. Vi har også sett hvordan en resultatorientert skole gjør elever stresset og syke. Folkehelse og livsmestring anses som en løsning for å få skolen på rett kjørl, og er et av tre tverrfaglige emner som fra 2020 skal gjennomsyre alle fag, også kunst og håndverk.

I denne artikkelen vises det til hvordan livmestringstankegangen og retorikken i diskusjoner om kunst- og håndverksfaget spesielt og i skolen generelt kan knyttes til en økonomisk motivert utdanningspolitikk. Med utgangspunkt i forskning på ungdomsskoleelevers møter med samtidskunst, og forskning på lærerskolestudenters deltakelse i installasjonsworkshops med kunstner i regi av Den kulturelle skolesekken, fremholdes kunstens potensiale i skolen og betydningen av det som ikke nødvendigvis gir økonomisk gevinst eller arbeidsplasser på sikt. Isteden for framtidsdisiplinering argumenterer forfatteren for dissens (Rancière, 2010, 2012) som undervisningsstrategi og kunstens relasjonsskapende potensial i skolen. I paperet adresseres både FNs bærekraftsmål nr. 3, det å sikre god helse og fremme livskvalitet, samt mål nr. 4 som omhandler god utdanning. I paperet argumenteres det for å relansere den norske psykologen og pedagogen Helga Eng over 100 år gamle parole om kunst som overordnet prinsipp i skolen (1918). Generasjon prestasjon trenger en estetisk dreining i sin skolehverdag heller enn livsmestring på timeplanen! Paperet og den kommende artikkelen har sitt utspring i kronikken «Generasjon prestasjon og kunsten å mestre livet» (2018). Argumentasjonen er hentet fra Skregelids doktorgradsarbeid fra 2016 publisert som bok og artikkel i 2019 (2016, 2019) og prosjektet DKS som dissens i lærerutdanningen (2019).

Litteratur:

Eng, H. (1918). Kunstpædagogik. Kristiania: Aschehoug.

Rancière, J. (2010). Dissensus on politics and aesthetics. London/New York: Continuum.

Rancière, J. (2012a). Den emansiperte tilskuer. Oslo: Pax Forlag.

Skregelid, L. (2016). Tribuner for dissens: En studie av ungdomsskoleelevers møter med samtidskunst i en skole- og kunstmuseums kontekst (Doktoravhandling). Oslo: Universitetet i Oslo.

Skregelid, L. (2018) Generasjon prestasjon og kunsten å mestre livet. Fedrelandsvennen 28-09-2018/UiA: <https://www.uia.no/nyheter/generasjon-prestasjon-og-kunsten-aa-mestre-livet?fbclid=IwAR3tmGUL7Xoc5TGLNM5KyG6vyBA2E33Uz7okD5ym9VNbdwvveI1NjReZNCII>

Skregelid, L. (2019). Tribuner for dissens: Ungdoms møter med samtidskunst. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Linda Strømme

Universitetet i Sørøst-Norge

Dialogisk arbeidsmåte:

Innblick i en undervisningsform innen grunnleggende tegneundervisning.

Kategori: Praksisfortelling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: Tegning, virkemidler, øving.

Spørsmål til diskusjon: Hvordan virker visuelle virkemidler i tegning?

Abstract

Egne tegneprosesser og -erfaringer, sammen med faglig forankring og undervisningspraksis, danner utgangspunkt for oppstarten med begynnertegneundervisning. Grunnleggende opplæring i visuelle virkemidler og hvordan disse innvirker på betydning, er sentralt: Enhver strek, enhver form, enhver valør, bærer betydning.

Strekens utseende kan fortelle om redskap og materiale som er brukt, om hvilken fart og kraft den ble laget og om retningen den ble laget i. Streken kan si noe om følelser og grad av ekspresjon.

Prosjektet dreier seg om frihåndstegning og kommunikasjon: Den som tegner interagerer med seg selv og stimuleres til refleksjon over det som kommer til syne i tegningen underveis. Å tegne er en måte å flytte tanker til papiret på, å gjøre tanker, men også følelser, visuelle, konkrete. Dermed kommuniserer tegningen både med den som tegner og med andre.

Utgangspunkt for undervisningen er emneplaner, mens den faglige progresjonen er avhengig av studentenes arbeid, faglige utvikling og -forståelse.

Dette er rammer, som jeg som lærer setter for arbeidet, og del av lærestoffet i en avgrenset periode:

- Arbeidet er øvelsesbasert og ikke oppgavebasert.
- Bruk av enkle materialer/redskaper og teknikker
- Utnytting av mobiltelefonens tilgjengelighet, som fotoapparat, speil og bildeskjerm.
- Fra enkle virkemiddeløvelser mot mer innhold og betydning.
- Arbeidet foregår i oppfølgende prosess: Hver øvelse bygger på foregående.
- Ulike arbeidsstillinger kan gi ulike utfordringer og muligheter
- Bevisstgjøring rundt komposisjon og betydning
- Bruk av forelegg.
- Kombinasjon av direkte studie, bruk av forelegg og fantasi/forstilling

I presentasjonen vises fotografier og hvordan rammene ovenfor fungerer i undervisningen.

Charlotte Tvedte og Katrine Borgenvik

Høgskulen på Vestlandet

Kunstprosjektet «mellom» - ei a/r/tografisk undersøking av samskaping i estetiske læreprosessar i eit fagfellesskap.

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: a/r/tografi, kollektive estetiske læreprosessar, den estetiske fordobling, fagfellesskap, relasjonell kunstfagdidaktikk

Spørsmål til diskusjon: Korleis kan Janek Szatkowski sin teori om og modell for den estetiske fordobling styrka samskaping i verkstaden? Korleis kan undersøkingar gjennom a/r/togra_ styrka og utvikla kunstfagdidaktikken? Korleis tydeleggjera forskaridentiteten innan metoden a/r/togra_?

Abstract

Kunstprosjektet «mellom» er ei a/r/tografisk undersøking av samskaping i estetiske læreprosessar i eit fagfellesskap. Prosjektet vart ein del av sideprogrammet under HIT (Haugesund Internasjonale Tresnitt) – og AVTRYKK-festivalen 2019.

Med mål om å etablera og styrka eit fagfellesskap (Wenger, 2004) i kunst og handverksfaget, samt utforske og utvikle kunstfagdidaktikken, inviterte me inn kunst og handverkslærarar i frå ungdomsskulen til å delta i kunstprosjektet som medskaparar. Me hadde alle eit ønskje om å utvikle eigen utøvande praksis gjennom felles skapande prosessar. Prosjektdesignet vart utforma etter grunnmodellen for kollektive estetiske læreprosessar (Austring & Sørensen, 2006).

Haugesund sentrum vart valet av stad (in situ) som impuls for prosjektet. Me gjekk saman på leit etter flater, former, spor og ytringar - som kjem til syne mellom hus og bygningar. Staden sine former og proporsjonar vart transformert til ulike grafiske fragment, og saman utforska me tresnitt som teknikk gjennom lek med fargar og komposisjonar.

Me tolka in situ på fleire måtar gjennom transformeringa – både formalestetisk og byhistorisk. Grafiske formuttrykk som gjekk i dialog med staden (rommet) - og i dialog med publikum. Med in situ som impuls, tresnitt som teknikk og samskaping i verkstaden som prosessmetode – erfarte me at dei tre a/r/tografiske identitetane kunstnar, forskar og lærar naturleg vart vevd saman (Irwin & Springgay, 2006, 2009). Med eit trippelperspektiv på undersøkingane er me no komen i gang med å styrke forskaridentiteten vår ved å sjå funna i lys av både didaktisk og estetisk teori.

Me finn her teorien og modellen om den estetiske fordobling (Austring & Sørensen, 2006, Szatkowski, 1985) som relevant, for å seie noko om det som oppstod i møtet mellom oss deltakarar. Me fann at utforskinga vår komplementerte kvarandre og ny innsikt om kollektive estetiske prosessar, teknikk og uttrykksmoglegheiter vaks fram under samskapinga mot ein felles installasjon.

In situ – stadvalet - vart avgjerande for alle prosesselementa i prosjektet. Også i møtet med publikum. Det oppstod eit dialogisk samspel mellom oss formidlarar, rommet, installasjonen og publikum. Me finn her teorien om fleirstemmighet, dialog (Bahktin/ Dysthe, 2012) og om relasjonell kunstdidaktikk (Skregelid, 2019) som relevant.

Funna her kan bidra til å utvikle kunstfagdidaktikken. www.hitfestival.no/sideprogram-1
blogg.hvl.no/mellom/

Charlotte Tvedte og Katrine Borgenvik

Høgskulen på Vestlandet

Visuell framstilling av kunstprosjektet «mellom» - ei a/r/tografisk undersøking av samskaping i estetiske læreprosessar i eit fagfellesskap.

Kategori: Poster/visuell framstilling (både digital og fysisk) /liten utstilling

Type bidrag: Underveisprosjekt

Nøkkelord: a/r/tografi, kollektive estetiske læreprosessar, samskaping og relasjonell kunstfagdidaktikk, fleirstemmighet og dialog

Spørsmål til diskusjon: Korleis kan samskaping om felles installasjonar bidra til å utvikle den relasjonelle sida av kunstfagdidaktikken?

Abstract

Gjennom ei visuell og romleg framstilling i eit atrium på campus Kronstad, ønskjer me å syne eit utdrag i frå den stadsspesifikke installasjonen «mellom» - som var eit resultat av ei a/r/tografisk undersøking av samskaping i estetiske læreprosessar i eit fagfellesskap. Eit fagfellesskap etablert mellom oss høgskulelærarar og fem ungdomsskulelærarar i kunst og handverk - kor alle hadde eit ønskje om å utvikle eigen utøvande praksis gjennom felles skapande prosessar. Designet for prosessen vart utforma etter grunnmodellen for kollektive estetiske læreprosessar (Austling & Sørensen, 2006). Installasjonen var ein del av sideprogrammet under HIT (Haugesund Internasjonale Tresnitt) – og AVTRYKK-festivalen 2019.

Med in situ som impuls, tresnitt som teknikk og samskaping i verkstaden som prosessmetode – erfarte me to høgskulelektorarane at dei tre identitetane kunstnar, forskar og lærar naturleg vart vevd saman. (Framstillinga må sjåast i samanheng med det vitenskaplege paperet “Kunstprosjektet «mellom» - ei a/r/tografisk undersøking av samskaping i estetiske læreprosessar i eit fagfellesskap”) In situ er ein latinsk frase som betyr på staden (in = i, situs = plassering/ stad(val)). Stadvalet Haugesund sentrum vart avgjerande for alle prosesselementa i dette kunstprosjektet. Staden sine flater, former, spor og ytringar som kjem til syne mellom hus og bygningar, vart transformert til ulike grafiske fragment både individuelt og kollektivt gjennom tresnitt i verkstaden. In situ vart tolka på fleire måtar – både formaleestetisk og byhistorisk.

Resultata vart grafiske formuttrykk som gjekk i dialog med staden (rommet) i form av ein installasjon – som under festivalen gjekk inn eit dialogisk samspel mellom oss formidlarar og publikum. Korleis vil denne visuelle framstillinga av “mellom” bli påverka av ein ny stad og møtet med eit nytt publikum? Og kva for eit dialogisk samspel vil nå oppstå mellom grafiske formuttrykk, rom og publikum?

Gunhild Vatn

OsloMet

Oljeestetikkens Ambivalens; Hvordan kan kunst bidra til kritisk refleksjon omkring oljealderens politiske hegemoni?

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Underveisprosjekt / fullført prosjekt

Nøkkelord: Kunstnerisk utviklingsarbeid, porselensplatter, kunst og håndverksfag, politisk kunst, oljenasjon.

Spørsmål til diskusjon: Spørsmål 1: Hvordan kan kunst bidra til kritisk refleksjon omkring ideologiske dilemma i konkurranse med skiftende medieuttrykk og en polarisert debatt i SoMe? Spørsmål 2: Kan Kunst og Håndverksfaget møte barn og unges behov for å ytre seg politisk igjennom skapende arbeid i skolen.

Abstract

Prosjektet undersøker hvordan visuelle fremstillinger av norsk oljeindustri bidrar til å skape begeistring og fremtidsoptimisme knyttet til norsk oljeutvinning. Med samtidens mer komplekse lesning så skaper dette temaet også et dystopisk og negativt ladet bilde. Denne tvetydigheten er uttrykk for et ideologisk dilemma representativt for vår samtid, tydeliggjort igjennom ungdomsbevegelsen Fridays for future. Dette er utforsket i mitt kunstprosjekt «Ocean Viking» vist ved Trøndelag Senter for Samtidskunst i Trondheim i 2019, og drøftes i en vitenskapelig artikkel; «The ambivalens of Oil Esthetics»

Mitt kunstneriske utgangspunkt er dokumentariske fotografier fra byggingen av Norges første oljeplattform Ocean Viking 1966-1969. Disse fotoene representerer en ideologisk manifestasjon av Norge som oljenasjon. Ocean Viking; er foreviget og opphøyet på 9 jubileumsplatter i porselen, og kan ved første øyekast leses som et stolt minne om et norsk industrieventyr. Plattform-bildene har en positiv ladning og representerer både nostalgi og industrietikk, de vitner om arbeidsplasser og økonomisk vekst. Men de kan også leses som et dystopisk vitnesbyrd om konflikten mellom velstand og naturressurser, og en konflikt mellom generasjoner. Dette etiske dilemmaet bidrar til en ambivalent og tvetydig lesning av verket.

For å utdype bildenes ideologiske betydning vil de drøftes i lys av boken «An introduction to Visual Culture». (Sturken og Cartwright 2009) Særlig knyttet til Antonio Gramsci's tenkning omkring visuell kultur og ideologisk hegemoni og kontrahegemoni. På bakgrunn av bl.a. Gramscis tenkning drøftes statens og oljenæringens bruk av språklige og visuelle virkemidler for å forsterke det ideologiske hegemoniet omkring oljens betydning og verdi for et bærekraftig samfunn i Norge, som motsats til ungdommens klimaopprør som et kontrahegemoni.

Jeg ønsker å belyse hvordan bildene av Ocean Viking kan berøre etiske dilemmaer knyttet til vår identitet som oljenasjon, og samtidig stille spørsmål med kunstens rolle og potensiale til å skape kritisk refleksjon omkring dette dilemmaet. Dette er relevant i lys av den siste tidens verdensomspennende ungdomsopprør med Greta Thunberg i spissen. Til konferansen Bærekraft? er det også interessant å reflektere over hvordan barn og unges behov for å ytre seg og delta i en offentlige diskurs kan møtes igjennom skapende virksomhet i kunst og håndverksfaget.

Vigdis Dagsdatter Øien

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH)

Papirkunst i møte med teater

Kategori: Vitenskapelige paper og paper som presenterer utviklingsarbeid

Type bidrag: Fullført prosjekt

Nøkkelord: papirkunst, scenografi, installasjon, teater, barn

Spørsmål til diskusjon: Hva er papirets potensiale? Er papir bærekraftig? Hvilken betydning har papirets kvalitet for det formspråket som skal skapes? Hva er papirets scenografiske funksjon? Hva er materialets selvstendige visuelle og materielle kvaliteter og uttrykk? Hvordan kan jeg gjøre møtet mellom barna og skapte rom og kunstuttrykk meningsfulle? Bli papirkunsten pedagogisk i møtet med barnepublikummet? Bli barnet del av papirets verden i erfaringsøyeblikket?

Abstract

Som papirkunstner og scenograf i det interaktive barneteateret «Kloden rundt på 29 bokstaver» har jeg gjort meg en del erfaringer. Teaterstykket var et kunstprosjekt for barn, i krysningspunktet mellom installasjon, scenografi og teater. Scenografien besto i sin helhet av papir og jeg undersøkte i den skapende prosessen papirets transformasjonsmuligheter i stor skala. Ulike papirkvaliteter gir ulike visuelle muligheter og formuttrykk i scenografisk sammenheng. Siden papiret er så lett å forme er det et veldig umiddelbart materiale å jobbe med. Uttrykk kan formes raskt. Det kan også være et tidkrevende materiale, hvor du kan jobbe svært detaljert. Tematisk refererte papirinstallasjonen til bokstaver, land og reise. Barnepublikummet skulle få opplevelsen av å «reise» gjennom installasjonen, og på sin vei bli kjent med og utforske ulike land, kulturer og bokstaver. Barna fikk en fysisk og aktiv del i selve stykket, hvor papirformer endret funksjon alt etter hva man brukte de til der og da. Slik ble materialet gitt mening og barna ble en skapende del av selve situasjonen. Umiddelbare scener og undersøkelser med papir underveis, ble en del av den sanselige opplevelsen og også en del av forestillingen. Det ble hendelser med vekt på relasjon, samarbeid, lek og opplevelse. Den sanselige kunstopplevelsen ble et reelt kunstmøte for barnet og det lærte gjennom denne estetiske erfaringen. En slik relasjonell orientert opplevelse bidro også til at skuespillerne i samhandling med barna lot seg inspirere. Nye og spennende situasjoner oppsto. I prosessen stilte jeg meg selv følgende spørsmål: Hva er materialets potensiale? Hvilken betydning har papirets kvalitet for det formspråket som skal skapes? Hva er papirets scenografiske funksjon? Hva er materialets selvstendige visuelle og materielle kvaliteter og uttrykk? Hvordan kan jeg gjøre møtet mellom barna og skapte rom og kunstuttrykk meningsfulle? Bli papirkunsten pedagogisk i møtet med barnepublikummet? Bli barnet del av papirets verden i erfaringsøyeblikket?

Arbeidet har gitt meg nye ideer og inspirasjon til min egen undervisning for og med studenter ved DMMH, samt til videre utviklingsarbeid innen mitt eget kunstneriske virke.

Jeg presenterer tanker rundt prosess og prosjekt, resultater og erfaringer jeg tar med meg videre, med støtte av visuelle bilder og film.

<http://www.fabularium.no/produksjoner/kloden-rundt-pa-29-bokstaver/>

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
Nord universitet, 8049 Bodø
kunstkultur@nord.no

kunstkultursenteret.no

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

NETTVERK FOR
FORMGIVING, KUNST OG HÅNDVERK
I UNIVERSITETS- OG HØGSKOLESEKTOREN

Høgskulen
på Vestlandet